

CONTRA

nr 6 2013 (nr 232 från starten) årgång 39 Pris 25:-

**Slöseriombudsmannen
Våldsam extremism
När det var straffbart
att ordna arbete**

garanterat politiskt inkorrekt

9 770347 647008

CONTRA

oberoende borgerlig tidskrift
utges sex gånger årligen
ISSN 0347-6472

Copyright Stiftelsen Contra
Eftertryck endast efter överenskommelse

Ansvarig utgivare
Géza Molnár

Adress

Box 8052, 104 20 STOCKHOLM
Telefon 08-720 01 45
(vi nås säkrast på måndagar)
E-post redax@contra.nu
Nätbutik: <http://contra.tictail.com>
Internet hemsida <http://www.contra.nu>
Sluten del endast för prenumeranter:
<http://www.contra.nu/prenumerant/oversikt.html>
Användarnamn och lösenord finns endast i den tryckta utgåvan av Contra

Prenumeration

Minst 175, rekommenderat 250 kronor, per år. Inbetalas på plusgiro 85 95 89-4 eller bankgiro 5682-0392.
Studerande 95 kronor, ange skola/universitet vid betalningen.
Finland: Minst 20 euro per år.
Bankgiro Danske Bank 800018-70846087.

Medarbetare

Styrelseordförande: Géza Molnár
Redaktion: Géza Molnár, C G Holm och Fredrik Runebert
Övriga medarbetare: Carl Andersson, Karl-Göran Bottwyk, Tommy Hansson, Bertil Häggman, Bertil Lindblom och David Stavenheim samt Christer Arkefors i Italien, Bertil Wedin i Mellersta Östern och Allan C. Brownfeld i USA.

Presslagd 2014-02-10

Carlshamns Tryck & Media AB,
Karlshamn 2014

Omslagsbilden visar Lugnets hoppbackar i Falun. Falun, som har tre aktiva hoppbackare, satsade nyligen 200 miljoner kronor på att renovera hoppbackarna. I hela Sverige uppges det finnas elva aktiva hoppbackare. Hoppbackarna har en framträdande plats på Slöserimuséet, som avskräckande visar vad Dina skattepengar går till. Läs mer i Fredrik Runeberts artikel på följande sidor. Foto: Michael Erhardsson/Mostphotos

CONTRA-NYTT

Contra öppnar nätbutik

Det har ärligt talat varit svårt att köpa Contra-artiklar på nätet. Nätbutikerna har utvecklats i rasande takt de senaste åren och Contras hemsnickrade lösning har varit opraktisk och primitiv. Nu har vi tagit oss samman och byggt upp en nätbutik enligt modernt snitt. Genom den kan Du även betala för Dina varor med betalkort och säkra nätbetalningslösningar.

Det kommer dock också att gå bra att betala per plusgiro precis som förut, vilket särskilt rekommenderas för den som förnyar sin Contra-prenumeration.

Den nya nätbutiken hittar Du på <http://contra.tictail.com>

Contras katalog

Vi har tagit fram en ny katalog över Contras produkter. Där kan framförallt noteras att vi återigen har en upplaga tillgänglig av Kalle Strokirks trevliga bok *Antifeministiska manifestet*, som kan rekvideras från bestallning@contra.nu för 190 kronor inklusive porto. Beloppet betalas in på plusgiro 85 95 89-4. Det går också bra att använda nätbutiken ovan.

Inbetalningskort och prenumerationsrutiner

Contras prenumerationer löper sex nummer. Det spelar ingen roll när på året Din prenumeration börjar, Du får alltid sex nummer av Contra på en prenumeration. Med det sista numret på Din löpande prenumeration av Contra följer ett brev om att det är dags att förnya. Du behöver alltså inte särskilt fråga om Din prenumeration är aktuell – den är aktuell tills Du får ett meddelande från oss. Skulle Du råka betala en gång för mycket förlängs prenumerationen med ett år och Du kan hoppa över nästa års inbetalning.

Med varje nummer av Contra följer ett inbetalningskort till plusgirot. Det är avsett för dem som vill ge ett bidrag till Contra eller vill beställa varor från vårt sortiment, som Du hittar på hemsidan <http://www.contra.nu> (klicka på "Produkter" i balken högt upp på sidan) eller på vår nätbutik <http://contra.tictail.com>.

Det här fortfarande årgång 39 (2013)

Tyvärr har Contra under senare år hamnat alltmer efter i utgivningsplanen. Från och med årsskiftet 2013/2014 är arbetsförutsättningarna bättre och vi lyckades redan med förra numret ta ifatt två veckor och den här gången tar vi igen ytterligare två veckor av eftersläpningen. Vi fortsätter med utgivning i hög takt och hoppas att till det kommande årsskiftet ha sprungit ifatt hela eftersläpningen. I och med nästa nummer kommer Du som är prenumerant att få det första numret av Contra årgång 40, trots att det alltså är det tredje numret som distribueras under 2014.

Slöseriombudsmannen granskar slöseriet med skattepengar

Inför riksdagsvalet 2006 sände TV3 och TV8 dokumentärfilmen 1200 miljarder – en jakt på slöseri med skattepengar. Filmen visades också på biografer landet runt. Inför kommande valrörelse 2014 kommer dokumentärfilmen att heta "1600 miljarder". Filmaren Martin Borgs som jagade offentligt slöseri i en sheriffbil i den första filmen, fortsätter därmed sin jakt, 400 miljarder senare. Finansieringen till den kommande filmen kommer från en insamling på Fundedbyme. Det är alltså inte statliga filminstitutet som har fyllt på filmkassan, utan det är privatpersoner som frivilligt donerat några hundralappar för att få till stånd en fortsatt granskning av politikernas användning av skattebetalarnas pengar. Även Skattebetalarnas förening finansierar hans verksamhet, genom att Martin Borgs har utsetts till slöseriombudsman där arbetsresultatet presenteras på bloggen <http://sloseriombudsmannen.se> Under 2013 har en biprodukt av allt utfört arbete publicerats i bokform med titeln *365 sätt att slösa med dina skattepengar*.

Crowdfunding, eller gräsrotsfinansiering, är ett relativt nytt fenomen i Sverige, som redan haft stor spridning i USA. Företag som Fundedbyme och Crowdfunder, tillhandahåller en plattform där pionjärer, innovatörer, entreprenörer och andra kreativa personer kan nå ut till investerare och bidragsgivare. I vissa fall handlar det om rena aktieemissioner eller andelsköp, i andra fall handlar det om ett förköp på

en framtida produkt. Bara Fundedbyme, som är den största plattformen i Norden, har samlat in 40 miljoner kronor till olika projekt sedan starten 2011. I Martin Borgs fall handlar det om en donation eller ett frivilligt bidrag till ett arbete som i dag inte utförs tillräckligt bra och systematiskt av andra samhällsaktörer, såsom journalistskrået. En donation på 500 kronor gav förvisso rätt till att närvara på galapremiären och ett signerat exemplar, 1.000 kronor renderade ett tack i eftertexterna och lite andra förmåner, 10.000 kronor gav bland annat rätt till en exklusiv

fredrik.runebert@contra.nu

middag på Slöserimuseet, men det man köper med donationen är en film som får spridas kostnadsfritt till allmänheten. Målet var att få en filmbudget på 250.000 kronor, men Borgs lyckades få in 550.000 kronor från 775 personer.

I boken *365 sätt att slösa med dina skattepengar* tackar författaren svensk sjukvård för att han lever. Den strålbehandling mot cancer som utfördes av sjukvården gav valuta för skattepengarna. Det är därför Martin Borgs är så mån om att skattebetalarnas pengar används till det som är viktigast och inte slöas bort på skrytbyggen, okontrollerade kostnadsflöden, bidrag till föreningar och tidningar med mera.

Allt som Martin Borgs gör är med glimten i ögat, men allting som tas upp för granskning har en mycket allvarsam underton. Det är som Tove Lifvendahl, politisk chefredaktör på Svenska Dagbladet, skriver i en recension av boken: "Man skulle kunna betrakta 365 sätt att slösa med dina skattepengar som underhållning i världsklass, om det inte vore för det plågsamma faktumet att alltihop är på riktigt."

Slöserimuseet

I Garpenberg har Martin Borgs startat ett slöserimuseum där han ställt ut diverse objekt som har kopplingar till slöseri med

skattepengar. Bland annat har han ramat in en artikel som arbetsförmedlingen betalade 125 000 kronor för, men som var så dålig att den aldrig publicerades. Ett annat objekt är en tavla med kommunstyrelsens ordförande Lars Ahlkvist (m) i Hörby som motiv. Han anlidade en bekant för att måla en stortavla där kommunalrådet själv porträtterades som romersk legionär. Notan på 600 000 kronor betalade givetvis kommunen och målningen pryder nu kommunhuset. Ett tredje exempel är ett inbjudningskort i plexiglas som Stiftelsen för Strategisk Forskning tog fram för att uppmärksamma stiftelsens 15-årsjubileum. Bara de exklusiva inbjudningskortet gick loss på 185 000 kronor. Alla tre exemplen finns även publicerade i bokformat. I presentationen för slöserimuseet, www.sloserimuseet.se, förklarar Martin Borgs att besökarna kan leka kommunalpampar som attesterar fakturor.

I omgivningen kring Slöserimuseet kan besökaren bevittna mark som omfattas av diverse projekt som berättigar till EU-stöd. På marken betar nämligen Helsingefår, som EU bedömer som en utrotningshotad art. Att inneha dessa får berättigar till stöd från EU. Fåren, eller lammerna, betar i ett linjeformat landskapselement. Det är bidragssvenska för dikesrenar på ägd mark. Dikena ger rätt till bidrag, likaså lammens betande som på bidragssvenska heter "särskild skötsel av landskapselement".

Slöserimuseet är en satsning som går under beteckningen satsning på besöks- och turistnäringen. Det betyder att Martin Borgs är berättigad att söka stöd inom EUs Leader-program. Som den bidragsentreprenör författaren är inser han värdet av att anlägga en våtmark för att sedan tömma den. Det ger nämligen ännu mer bidrag från EU. Måhända är det sådana projekt som renodlade EU-anhängare talar om när de säger att Sverige är för dåliga på att få tillbaka pengar från EU.

Kommunalt slöseri

Lokalpolitikens största dröm verkar vara att sätta kommunen på kartan. Det är en

trend i den kommunala världen att ha stora visioner om anläggningar och andra projekt som ska få världen att se den enskilda svenska kommunen. Tyvärr finns få framgångsrika exempel på dessa satsningar.

Ett tydligt exempel på sådana satsningar är hoppbacken i Falun. I Sverige är elva aktiva inom sporten enligt det senaste svenska mästerskapet, varav tre kommer från Falun och under 2013 bodde 6 aktiva backhoppare i kommunen. Är det verkligen värt att satsa 200 miljoner kronor för renovering av en anläggning som används av så få utövare? När författaren intervjuade det moderata kommunalrådet Mikael Rosén drog han en parallell till hårdrocksgruppen Metallica. Han menade att Borgs ifrågasättande är som att säga att en satsning på 100 miljoner kronor i en arena för att arrangera en spelning av Metallica är slöseri med pengar eftersom Metallica enbart består av fyra medlemmar. En ganska smart parallell

om det inte vore för det faktum att Metallica i regel inte får några statliga stöd för sina uppträdanden, publiken är beredd att betala biljettpriset, och att arenor som kostar miljonbelopp inte enbart låter fyrmannabandet Metallica spela på scenen. För att parallellen ska gå hem måste man räkna alla bandmedlemmar som spelar på scenen varje år. Ett annat argument från kommunalrådet är att en kommun måste bli känd med positiva associationer för att folk ska vilja flytta till kommunen.

I Borlänge satsade man 2,4 miljoner kronor på att hjälpa det konkursfäliga *Peace and Love*, en folkfest som förvisso har satt kommunen på kartan i grannkommunerna. Problemet var bara att festen blev inställd och den högt skuldsatta festivalarrangören gick i konkurs efter ett halvår, trots stödet.

Inför varje jul satsar kommunpolitikerna i Gävle 200.000 kronor på att ställa upp en bock som av tradition ska brännas ned innan julafton. Snacka om att bränna pengar. Sedan 1966 har julbocken bränts ned 26 gånger. Möjligtvis har brännandet av bocken satt Gävle på världskartan, vilket en obränd bock troligen inte skulle göra.

Karlstads kommun har satsat 17,5 miljoner kronor på att göra staden mer attraktiv och inflyttningsvänlig. Resultatet

Staten satsade miljoner på plastcykeln Itera under början av 1980-talet. Ingen produkt har vare sig förr eller senare fått så mycket gratisreklam i media. Haken var att cykeln var tung, sladdrig och dyr. Tillverkningen lades snart ner. Ett exemplar finns bevarat på Slöserimuséet i Garpenberg.

av satsningen är en ökad nettoinflyttning på 50 personer på tre år. Det blir 350.000 kronor per inflyttad. Författaren föreslår att det är bättre att bara erbjuda 350.000 kronor till den som flyttar till Karlstad.

Det har under ett antal år rått arenafeber i Sverige. Leksands IF är Sveriges största publiklag inom hockey. Få, eller inget lag, har en så lojal och trogen publik som Leksand. Men trots populariteten dras aktiebolaget Leksands IF med stora förluster varje år. Kommunen har snällt ställt upp för sin stolthet, som satt Leksand på kartan, åtminstone i Sverige. En gång i tiden ägde kommunen en ishall, men den valde politikerna att sälja för en krona till Leksands IF. Den var då värd 35 miljoner kronor. I dag hyr kommunen ishallen av Leksands IF. Därefter har det populära laget fått ett investeringsstöd på 15 miljoner och i maj 2011 beslutade kommunpolitikerna att höja driftsbidraget till 5,5 miljoner kronor. Formellt går pengarna till Leksands Idrottsförening, men i verkligheten slussas pengarna vidare till aktiebolaget. Det är därför troligt att politikerna i Leksand har ägnat sig åt dolt företagsstöd. Möjligen kan politikernas räddningsaktioner vara förklaringen till att ekonomin missköts år efter år inom Leksands IF.

Leksands kommun är dock inte ensam

om dessa stödåtgärder. Mora kommun byggde en ishall som de sedan sålde till hockeyklubben för en krona. Därefter köpte kommunen tillbaka ishallen för 12 miljoner kronor. Moras skattebetalare måste dessutom lägga ut 14,5 miljoner kronor på renovering av ishallen. I Timrå har lokalpolitikerna sedan 2003 satsat 81 miljoner kronor på sitt hockeylag. Även där har pengarna gått till renovering och även där har arenan donerats till den lokala stoltheten, Timrå IK. Samma kommun beslutade att ransonera kaffet till två koppar och mjölken till tre deciliter per dag inom kommunens äldreomsorg. (Efter stora protester ändrades dock beslutet.)

I Örnsköldsvik huserar hockeylaget Modo. Trots att kommunen har en dålig ekonomi valde politikerna att låna ut fyra miljoner till Modo för att bygga ett hockeymuseum, en idé som väcktes efter en studieresa till Manchester United hösten 2012. Två månader efter studieresan fördes pengarna över till Modo

och på hockeylagets konto fanns då 1,4 miljoner kronor efter att transaktionen förverkligats. Något hockeymuseum har ännu inte sett dagens ljus.

Fotbollsklubben Malmö FF har i sin tur mottagit ett amorterings- och räntefritt lån på 145 miljoner kronor av Malmös skattebetalare, trots att klubben är den rikeste fotbollsklubben i Sverige. Borlänge kommun kallas av författaren för kommundrottens Grekland, eftersom kommunen bara har klarat driftsbudgeten två gånger de senaste tolv åren. Men det har inte hindrat kommunpolitikerna från att låna 50 miljoner kronor för att renovera Domnarvsvallen åt fotbollslaget Brage.

Men det är inte bara i sportens värld som pengarna rullar i svenska kommuner. Även viljan att bli utvald som arrangör av delfinaler i melodifestivalen har fått kommunerna att öppna plånböckerna. Skellefteå satsade 1,6 miljoner, Karlskrona 550.000, Växjö 900.000 och Örnsköldsvik 800.000 för äran att hamna i riksmiddia. Men handen på hjärtat hur många kan räkna upp på vilka orter som delfinalerna i melodifestivalen arrangerades 2012?

Viljan att locka företag till kommunen eller Sverige kan också leda till slöseri med skattepengar. Regeringen, med centerledaren Annie Lööf i spetsen, tyckte att de var tvungna att muta Facebook

med 103 miljoner kronor för att ett av världens största företag skulle lokalisera sina serverhallar i Luleå. Kiruna kommun valde att satsa 30 miljoner kronor på att omvandla en myr till en konstgjord sjö, med avsikt att locka bilföretag att vinter-testa sina bilar. Resultatet blev dock att inget bilföretag var intresserat. En orsak kan vara att torv flöt upp till ytan och förstörde isen. Sjön fick därför fyllas igen. Riskerna med projektet var inte okända. Per-Gunnar Sandberg på biltestföretagets samorganisation varnade kommunen genom att påtala att isen är gratis på många ställen.

Slöseriet kan även bero på rent slarv, inkompetens eller arrogans. Problem: Stockholms stad ville ha en ny logotyp. Åtgärd: Ett nytt typsnitt. Kostnad: 4 miljoner. Problem: Socialstyrelsen behövde en ny grafisk profil. Åtgärd: Den grafiska profilen blev blå i stället för röd. Kostnad: 1,5 miljoner. Problem: Göteborg har två fotbollsarenor som heter Ullevi, den ena får heta Gamla Ullevi och den andra Nya Ullevi. Men Gamla Ullevi revs 2007 och ersattes av ett nytt Ullevi på samma plats. Vad göra med namnet? Åtgärd: Göteborg gav ett hedersuppdrag till Sture Allén, mångårig sekreterare i Svenska Akademien. Efter 32 timmars arbete blev förslaget och beslutet att Gamla Ullevi skulle heta Gamla Ullevi. Kostnad: 44.800 kronor.

Statlig byråkrati och slöseri

Under valåret 2006 skrev Moderaterna följande i en budgetmotion: "Regeringskansliet har expanderat avsevärt under de senaste åren. Vi anser att det finns skäl att hålla tillbaka Regeringskansliets expansion." Besparingar på 560 miljoner utlovades. Så vad har då hänt under de två mandatperioder av alliansstyre som följde? Utgifterna har ökat med 667 miljoner. Reinfeldt kunde alltså med råge fylla ut Göran Perssons kostym.

Martin Borgs presenterar torra fakta med humor och glimten i ögat vilket gör läsningen mer underhållande. Ett exempel på författarens kvickheter är universitetsutbildningar som inte skiljer sig särskilt mycket från studieförbundens. Här följer två kursbeskrivningar. Kan du gissa vilken som är vilken?

"Lyckas du också med dina orkidéer, ibland? Här hjälper vi dig att få gröna fingrar och förstå betydelsen av att prata med blommorna."

"Lyckas du också med dina orkidéer – ibland? Här hjälper vi dig att få dem att trivas och blomma om!"

Martin Borgs ger svaret på följande vis:

"Självklart är det på universitetet man lär sig att prata med blommorna. Det måste ju vara mer avancerat än att bara få dem att trivas."

Försäkringskassan spenderade upp till tio miljoner kronor under 2011 och 2012 för att lösa det stora samhällsproblem att svenskar söker för lite bidrag. Ironiskt nog har svenskar inte haft några problem med bidragssystemet under sportevenemang. Tydligt är sport ett hälsoproblem. När Sverige spelar match i fotbolls-VM ökar sjukskrivningarna dramatiskt.

Partistödet har kantats av stora skandaler där SSU framstår som den värsta boven. SSU Norrbotten har under flera år lurat till sig 1,2 miljoner kronor i stöd. Moderaterna som ända till katastrofvalet 2002 var skeptiska till partistödet, har nu ändrat uppfattning när de märkte hur beroende de var av partistöd. Skattebetalarna tvingas även betala för tomma stolar. I februari 2013 hade Sverigedemokraterna 47 mandat som saknade ledamöter. Partiet tar dock gärna emot partistöd för de tomma stolarna.

Presstödet är också en källa till slöseri. Vänstertidningen ETC har utvecklats till experter på att söka presstöd genom att starta lokala utgivningar. Sedan 2005 har ETC-tidningarna fått 73 miljoner. Nationaldemokraternas tidning Nationell Idag fick preliminärt nästan 1,7 miljoner 2013. Den borgerliga tidningen Svenska Dagbladet, som ägs av lönsamma Schibsted, är svenska mästare i presstöd. Tidningen har inkasserat cirka 1,7 miljarder sedan 1972.

Svenska myndigheter skulle också kunna spara in 200 miljoner per år om de valde att förlägga sina lokaler på andra ställen än på topplägen i Stockholms centrum.

EUs slöseri

Den främsta symbolen för EUs slöseri är flyttkarusellen mellan Bryssel och Strasbourg där europaparlamentarikerna med personal byter arbetsplats varje månad. Skälet till cirkusen är fransk prestige. Den prestige kostar två miljarder kronor per år. Men även mindre slöserier kan symbolisera hur EU fungerar. Sign in – Sod off är ett system som ska täcka parlamentariskernas kostnader för bland annat mat under de dagar då de inte är i parlamentet. I praktiken fungerar det som så att parlamentarikerna anländer till parlamentet sent på kvällen, registrerar sig, väntar i fem minuter och går sedan hem. Det arbetspasset är värt 2 600 kronor skattefritt.

Det mest allvarliga med EUs hantering

av skattepengarna är att EUs revisionsrätt inte har tillstyrkt ansvarsfrihet för unionen på arton år. En anledning är den bristande kontrollen och uppföljningen av de utbetalningar som görs. Enligt revisionsrättens bedömning ligger felprocenten på 3,9 procent, det motsvarar cirka 43 miljarder kronor.

EU vill ha ett hållbart fiske. Därför betalar de för att fiskare ska skrota sina båtar. Samtidigt spenderar unionen en dryg miljard på att subventionera fiskerbåtar som fiskar i icke-EU-vatten. För att detta inte ska leda till att fiskaren får för dåligt betalt köper unionen upp delar av fångsten, för att förstöra den.

Intressant kuriositet är att EU satsar 17 miljoner kronor på att övervaka EU-kritiker på nätet. Författaren undrar om inte en liten del av den summan kan användas till att övervaka EU-byråkraterna i stället.

Politik är att göra avvägningar

Prioriteringar måste alltid göras eftersom alla resurser är begränsade. En krona som används till en arena kan användas till bättre mat för äldre. Därför är Martin Borgs bok en bra grund för en konstruktiv diskussion om vad skattepengar ska användas till. Alla resurser har en alternativ användning därför måste man ställa olika kostnader mot varandra. Vad är viktigast att satsa på: att bevara en skola i glesbygd eller att satsa på ett riskfyllt projekt med syfte att locka till sig företagare? Eller är det bättre att satsa pengarna på att förskottera ett vägarbete?

Nackdelen med boken är den enkelspårighet som författaren gör sig skyldig till, förmodligen till förmån för en tydligare framställning. Ett exempel är att författaren inte förklarar motivet för generösa löner, avgångsvederlag eller pensioner för politiker. Visst kan slutsatsen ändå bli att förmånerna är för generösa och bör stramas upp, men boken skulle bli mer balanserad om den tog upp argumenten för vissa utgifter. När det gäller politikerersättningar är skälet till generösa regler att politiker inte ska känna rädsla inför obehagliga beslut eller att gå emot sårintressen. Om politikerna har sina inkomster garanterade under en viss period behöver de inte oroa sig för försörjningsmöjligheterna efter den politiska karriären. Men visst borde arbetslinjen gälla även för politiker? Något krav på att söka jobb finns nämligen inte för avdankade politiker. Det är sådana frågor om avvägningar som väcks av Martin Borgs underhållande bok om slöseri.

När det var straffbart att ordna jobb

Det fanns en tid för inte alltför länge sedan då det var straffbart att ordna arbete åt folk. Brottet hette "olaga arbetsförmedling" och straffskalan inkluderade böter och fängelse i upp till sex månader. Lagen 1935:113 med vissa bestämmelser om arbetsförmedling upphävdes först den 1 januari 1992. Sedan dess har det växt fram en helt ny bransch, bemanningsbranschen, som sysselsätter drygt 60 000 personer, eller 1,3 procent av den sysselsatta svenska arbetskraften. Det finns ungefär 500 företag i branschen.

Arbetsförmedling är en tjänst som växte fram i samband med industrisamhället. Tidigare vandrade arbetssökande runt och knackade dörr och frågade om det fanns något lämpligt påhugg som dräng eller piga på jordbruken. Eller så talade man om saken på kyrkbacken efter högmässan. Skulle man få jobb på bruken var det oftast fråga om att börja med lärlingstjänster för att med tiden lära upp sig till mer kvalificerade arbetsuppgifter. Samma var det inom hantverksbranscherna.

De första arbetsförmedlingarna var inte alltid helt seriösa och redan 1884 infördes regleringar som innebar att det behövdes tillstånd för att driva arbetsförmedling i Sverige. Ungefär samtidigt började det bildas organisationsdrivna arbetsförmedlingar. Det var både fackförbund och arbetsgivarorganisationer som startade arbetsförmedlingar som en tjänst för sina medlemmar. Efter sekelskiftet 1900 bildades på många ställen kommunala arbetsförmedlingar och från 1906 beslutades om statliga bidrag till kommunala arbetsförmedlingar.

Internationella arbetsorganisationen ILO antog 1933 en konvention om förbud mot avgiftskrävande arbetsförmedling. Det var bara fem länder som anslöt sig till konventionen, inte att förvåna var Sverige ett av de länderna och därmed tillkom 1935 års lag. De avgiftsbelagda arbetsförmedlingar som fanns fick dispens att fortsätta verksamhet som redan var igång, men de måste söka tillstånd årligen. Efter några år blev det förbud för all förmedling utom i ett fåtal branscher, artist- och musikerförmedlingen, hushållstjänster, hotell- och restaurang, sjukvård och jordbruk. Och 1968, under värsta Palme-vänstervågen blev det stopp även för dispensmöjligheten i de sista branscherna. Och Sverige hade redan 1942 infört ännu mer drakoniska bestämmelser, så kallad personaluthyrning blev också förbjuden.

cg.holm@contra.nu

Skrivbyråerna början på bemanningsbranschen

Under 1950-talet uppstod konflikt kring en bransch som inte tillhörde de som var tillåtna ens med dispens. Ulla Murman hade 1953 startat en skrivbyrå, Stockholms Stenografservice. Företaget skrev rent manuskript åt olika kunder. Arbetet skedde i Stockholms Stenografservice lokaler. Murman kom på att det ibland kunde vara bra att själva arbetet skedde hos uppdragsgivaren – inte minst för att det var enklare att fråga direkt om oklara punkter i manuskripten, hur utskriften skulle disponeras och så vidare. Första "fallet" var en professor som hade svår handstil. Han måste ständigt frågas om vad han skrivit och Ulla Murman skickade iväg sekreteraren till hans institution. I och med detta hade hon överträtt de hårda reglerna för olaga arbetsförmedling och

med tiden blev Murman och Stockholms Stenografservice en återkommande gäst på de anklagades bänk i tingsrätten – hon åtalades för olaga arbetsförmedling åtta gånger och fälldes vid sex tillfällen. Första gången skrattade hon åt åtalet. I en intervju har hon sagt att hon aldrig hade hört något så dumt. Jo, hon visste att det var förbjudet att driva arbetsförmedling, men hon hade ett företag som utträttade skrivtjänster med egna anställda. Men åklagare och domstol ansåg att hon hade ordnat jobb och därmed gjort sig skyldig till brottet "olaga arbetsförmedling". En pikant detalj var att bland de som anlätade företaget fanns även Högsta Domstolen. Men till slut, 1962, blev det fällande dom i just Högsta Domstolen.

Arbetsmarknadsstyrelsen, AMS, hade anmält Stockholms Stenografservice till åtal redan 1955, så rättsvisans kvarnar malde långsamt. Ulla Murman (och två konkurrenter) dömdes till böter. Vid nästa vända hos Högsta Domstolen 1989 blev domen 10 dagsböter. Detta trots att Ulla Murman hållit på med sina "olagligheter" i trettio år. Men man kanske inte vill straffa sina egna viktiga leverantörer, som under många år gjort ett bra jobb åt domstolen, alltför hårt? Domaren förklarade för Ulla Murman att de måste fälla henne, för sådan var lagen, men han föreslog att hon skulle arbeta för att lagen ändrades. Dagen efter domen ringde Justitiedepartementet och beställde nya tjänster från företaget.

Främsta konkurrenten i branschen klarade sig bättre, Kvinnliga kontoristföreningen gjorde samma sak som Stockholms Stenografservice, men företaget var organiserat som en förening av kontorister och föll därmed mer i de rättsvårdande myndigheternas smak. Men någon egentlig skillnad var det ju inte, även på Kvinnliga Kontoristföreningen fick de centralt anställda som ordnade jobben betalt för sina tjänster.

Det var fult att ordna jobb, ja kriminellt

I bräschan för kampanjen mot skrivbyråerna gick Arbetsmarknadsstyrelsen, som var ett säkert fäste för socialdemokratiska partiarbetare, från generaldirektören och ner till "vanliga" arbetsförmedlare på Arbetsförmedlingens lokalkontor. Trots att den offentliga arbetsförmedlingen fick alla sina kostnader täckta via statens budget – vare sig arbetssökande eller företag som sökte arbetskraft behövde betala något – ansåg AMS att skrivbyråerna utsatte arbetsförmedlingen för otillbörlig konkurrens. De stackars sekreterarna blev "exploaterade", trots att skrivbyråerna skapade nya flexibla arbetsmöjligheter för framförallt kvinnor, som i många fall var hemmafruar som inte kunde disponera hela sin tid för förvärvsarbete. Många företag var också i desperat behov av tillfällig arbetskraft i samband med sjukdom eller annan frånvaro hos den ordinarie personalen. Det här var innan datorernas tid och sekreterare var ett vanligt yrke på de flesta kontor – och i de flesta fall absolut nödvändigt för att det skulle bli något resultat av övriga medarbetares arbete.

Någon insåg, när Högsta domstolens dom mot Ulla Murman kom, att det faktiskt kunde vara en poäng att erbjuda just de tjänster som skrivbyråerna tillhandahöll. Därför tillsattes en statlig utredning, som dock inte jobbade med någon större brådska. Det kom därför 1966 ett statligt utredningsförslag om att skrivbyråerna skulle tillåtas. Det gillades inte av LO, TCO och AMS – även om de flesta andra som yttrade sig över utredningen tillstyrkte förslaget. TCOs motivering för avslag är dräplig: Skickliga sekreterare skulle inte arbeta på skrivbyråer, de behövdes istället i arbetsförmedlingarnas bank av arbetssökande för att höja "arbetsförmedlingens anseende hos både arbetsgivare och arbetstagare". På den tiden var LOs och AMS ord lag, så det blev aldrig något av utredningsförslaget. Tvärtom skärptes reglerna ytterligare i en vända 1971. Det blev förbjudet inte bara med uthyrning av arbetskraft utan också förbjudet med inhyrning. Den som anlätade en skrivbyrå kriminaliserades på samma sätt som skrivbyrån själv. Vidare fastställde Högsta domstolen att det som var förbjudet avsåg opreciserade kontorsuppdrag. Gjordes det en exakt specifikation över vad som skulle utföras såg man mildare på saken. Det fick till följd att cirka 6 procent av faktureringen efter ett

Ulla Murman, den svenska bemanningsbranschens moder. Hon dömdes sex gånger för "olaga arbetsförmedling" och jagades av Arbetsmarknadsstyrelsen och domstolar tills hon pensionerade sig 1991. Idag sysselsätter hennes skapelse Manpower 11000 personer i Sverige.

tag gick till att skriva onödigt preciserade uppdragsavtal. Och så sent som 1985 föreslog en statlig utredning att AMS skulle satsa hårt på förmedling just inom kontorserviceområdet för att konkurrera ut skrivbyråerna.

Skrivbyrån blev störst i bemanningsbranschen

Men det kom en ny regering emellan. Carl Bildts regering tillträdde 1991 och redan 1992 avskaffades "lagen med vissa bestämmelser om arbetsförmedling". Men AMS gav sig inte. Även under den borgerliga regeringen 1991–1994 var AMS och arbetsförmedlingen ett starkt sossfäste och de vädrade morgonluft när Socialdemokraterna kom tillbaka till makten. 1996 slog AMS fast att anställda i bemanningsföretag inte kunde få arbetslöshetsersättning när de befann sig emellan olika uppdrag, något som inte gällde för någon annan del av arbetsmarknaden. Det var först 2012 som den statliga diskrimineringen av bemanningsanställda upphörde och sedan två år tillbaka kan även bemanningsanställda få A-kasseersättning på samma villkor som andra anställda (det har aldrig varit någon diskussion om att de ska betala samma avgifter som andra anställda, det är bara förmånerna som har varit sämre).

Ulla Murmans företag utvecklades trots myndigheternas trakasserier och

de sex fällande domarna bra. När hon pensionerade sig 1991 sålde hon företaget till sin son Lars, som utvecklade företaget vidare mot en bredare verksamhet. Det var inte bara skrivtjänster utan företaget erbjöd tjänster inom en rad områden. Det utvecklades från ett utpräglat kvinnoföretag till ett företag som anställde lika många män som kvinnor. Idag har företaget 11 000 anställda, är störst i den svenska bemanningsbranschen och såldes 1996 till det amerikanska företaget Manpower. I sin databas för arbetssökande har företaget över 100 000 cv! När Contra tittar in på Manpowers hemsida finns 10 063 lediga jobb. Arbetsförmedlingen har vid samma tidpunkt 49 419 lediga jobb. Men arbetsförmedlingen finansieras med 13,5 miljarder kronor i statliga anslag varje år (kostnader för Arbetsförmedlingen enligt Ekonomistyrningsverket 2012). Manpower betalar tvärtom skatt till staten.

Ungdomar och invandrare får jobb

Bemanningsföretagen idag är särskilt duktiga på att ge ungdomar och invandrare jobb. Det vill säga just de grupper som har svårast att ta sig in på arbetsmarknaden. Hälften av de bemanningsanställda är under 29 år. Andelen utomeuropeiskt födda är nästan dubbelt så hög hos bemanningsföretag jämfört med näringslivet i stort, enligt en studie som gjorts vid Stockholms Universitet. För bemanningsföretagen är siffran 12 procent, för näringslivet som helhet 7 procent. Bemanningsbranschen är också en pålitlig väg in på den ordinarie arbetsmarknaden. En tredjedel av de som rekryteras i bemanningsföretagen går vidare till fast anställning, oftast i något av de företag som de blivit utskickade till.

Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna fortsätter att motarbeta branschen

Mot den här bakgrunden är det kanske inte förvånande att bemanningsbranschens främsta fiender inom politiken idag står att finna hos Vänsterpartiets Jonas Sjöstedt och Sverigedemokraternas Jimmie Åkesson. Bägge partiledarna menar att bemanningsföretag exploaterar anställda och att fackets utrymme begränsas. Hårdare tag mot branschen och återgång till gamla tiders förbud står på bägge herrarnas agenda.

Våldsbejakande extremism

– vänstervåld behandlas med silkesvantar

SÄPO brukar tala om tre politiska grupperingar som utgör ett hot mot enskilda individer, om än inte mot samhället i sig. "Vit makt"-rörelsen, islamister och den extrema vänstern även kallad de "autonoma". Till den sistnämnda gruppen räknas även "djurrätts"aktivister, de som sätter djur framför människor, när de inte ens väjer för mordbrand som ett inslag i sin kamp.

Djurrättsextremister

Av de tre grupperingarna är det "vit makt"-rörelsen som får mest uppmärksamhet i media och avståndstagandena är mest konsekventa. När det gäller de två övriga våldsbejakande extremistgrupperna brukar det alltid finnas urskuldande bortförklaringar när man behandlar saken i media. Och domstolarnas politiska inslag har gjort att man ser anmärkningsvärt mildt på brott riktade mot människor verksamma inom päls- och köttindustrin. Trots att det är individer som inte tvekar att tillgripa livsfarligt våld för att genomdriva den politiska linje som gång på gång röstats ner av våra demokratiskt valda församlingar. Polisens ointresse och domstolarnas mildhet har gjort att pälshandeln för en tynande tillvaro, trots att den traditionellt varit en stor och viktig näring i Sverige. Här kan man verkligen tala om traditionsrik verksamhet. I Sverige har vi arbetat med pälsberedning och pälskläder i över 10000 år. Under andra halvan av förra seklet var svensk design av pälskläder en trendsättande designverksamhet inom det internationella modet. Svensk mink användes för exklusiva klädesplagg ofta tillverkade på mindre orter. Tranås (päls) och Malung (skinn) var stora namn. Idag säljs merparten av svenska minkskinn på den internationella marknaden. Samtidigt som extremisterna gör sitt bästa för att omöjliggöra minkuppfödning i Sverige. En vanligt

förekommande åtgärd har varit att släppa ut minkar från minkfarmer till en säker död i naturen. I andra fall har det riktats mordbrandsattentat mot minkfarmer. Bevakningskostnaderna har stigit radikalt för en näring som är helt dominerande i vissa landsdelar (Listerlandet i Blekinge i första hand).

Det bedrivs också politiska kampanjer för att försvåra eller rentav förbjuda minkuppfödning. Socialdemokratiska partikongressen antog redan 2001 (med en rösts majoritet) ett förslag om att minkuppfödning skulle förbjudas. Ett regleringsförslag drog ut på tiden, men en

geza.molnar@contra.nu

proposition lades fram våren 2006. Den var då ett förbud förklätt till "djurskyddsåtgärder" som skulle göra minkuppfödning omöjlig. Genom att Socialdemokraterna förlorade valet 2006 upphävdes den antagna lagen innan den trätt ikraft. Men det är uppenbart att hotet mot näringen ligger kvar. Troligen kommer anläggningarna att monteras ner och verksamheten flytta utomlands – några har redan flyttat till de baltiska länderna på andra sidan Östersjön.

Islamister

Islamister har försökt genomföra ett flertal mordanslag och terrordåd i Sverige. SÄPO verkar ha god kontroll över vad som händer i Sverige och har lyckats stoppa många av försöken. Ett från Sverige planerat och med från Sverige anlända terrorister som verkställande enhet stoppades i Köpenhamn bara timmar innan de skulle slå till mot Jyllands-Postens redaktionslokaler i Köpenhamn och där "döda så många som möjligt". Det blev långa fängelsestraff, 12 år, för Munir Awad (svärson till ordföranden i Sveriges muslimska råd, Helena Benaouda), Mounir Dhari, Omar Aboezlam och Sahbi Zalouti. När Munir Awad greps levde han på sjukpenning från Försäkringskassan, han har tidigare varit fängslad i både Somalia

och Pakistan för terroristbrott.

Bröderna Mentor och Mesur Alija försökte den 15 maj 2010 sätta eld på Lars Vilks villa i Nyhamnsläge i Skåne. De slog sönder ett fönster, hällde in bensin och tände på. En gardin brann upp, men elden fick aldrig fäste. Mentor fick tre och Mensur två års fängelse.

Taimour Abdulwahab sprängde ihjäl sig själv på Bryggargatan i Stockholm den 11 december 2010. Han hade tänkt spränga sig och en mängd julhandlande stockholmare i luften på den stora shoppinggatan Drottninggatan. Utlösningen på bomben fungerade dock inte som den skulle, så han gick runt hörnet till bakgatan Bryggargatan och skulle fixa till saken. Då smäll det.

Våldsinriktade vänsterextremister

Våldsinriktade vänsterextremister finns främst inom "nätverken" AFA och Revolutionära Fronten. Ibland påstås det att vänsterextremisterna i Sverige aldrig (i motsats till "Vit makt"-människorna) gjort sig skyldiga till mord. Det är en för vänstersympatisörer bekväm lögn som genom att upprepas många gånger nästan blivit en sanning. Den 9 december 2000 mördades skinnskallen Daniel Wretström i Salem utanför Stockholm av en lynchmobb och den 31 oktober 1986 mördades Ronny Öhman på Maria kyrkogård i Stockholm.

En av de ledande i AFA närstående Researchgruppen, som anlätades av Expressen för att hacka sig in på discussionsdatabasen Disqus (en av de ledande programvarorna för discussionsdatabaser som används av 3 miljoner hemsidor, därav många svenska tidningar och media) för att "avslöja" personer som deltog i forum som Avpixlat, var åtalad för ett brandbombsattentat mot McDonalds i Ryd i Linköping den 15 december 2000. Branden anlades på natten och ingen kom till fysisk skada, men de materiella skadorna var 14 miljoner kronor. De åtalades frikändes trots en till synes rejäl bevisning från de åtalades bostäder och mobil-

kommunikation (bland annat skisser på restaurangen, utrustning som använts för att konstruera bomben med mera), men rätten ansåg inte att det fanns någon teknisk bevisning som band de åtalade till platsen (det är ju notoriskt svårt att få fram sådan bevisning efter en total brandskada som den på McDonalds i Ryd). Tidigare samma år exploderade en bomb i socialdemokratiska kommunalrådet Lars-Erik Johnssons bostad i Linköping. Vänsteraktivister hade ockuperat en gammal sjukhusbyggnad och krävde att den gjordes om till ungdomshus istället för bostadsrätter. Tongångarna var militanta och mannen från researchgruppen talade i lokaltidningen Östgöta-Correspondenten om ett "litet grillparty". Han är dömd för diverse våldsbrott. Kommunalrådet Johnssons "brott" var att han beslutat om privatisering av viss kommunal verksamhet i Linköping.

Under senare år har det vänsterextrema våldet riktat in sig på Sverigedemokraterna, men tidigare har Centerpartiet, Kristdemokraterna och Moderaterna varit måltavlor för attentat mot partilokaler och trakasserier mot enskilda medlemmar. I Contra nummer 1 2010 (<http://www.contra.nu/Contra101.pdf>) redovisade vi utförligt hur Göteborgs-Posten kartlagt 180 vänsterextremistiska brott mot meningsmotståndare som anmälts till polisen under en treårsperiod. Bara ett enda hade lett till åtal. Vanligen misslyckades man med att finna en gärningsman, delvis på grund av att det inte skedde någon samordning mellan de olika polisdistrikten i utredningen av liknande ärenden. En av de som drabbats var dåvarande moderate riksdagsmannen Göran Lindblad. Han var Riksdagens främste antikommunist tills han ersattes av en islamist, Abdirizak Waberi, vid valet 2010.

Vänstervåld behandlas med silkesvantar

Man kan knappast säga att polisen uppnått några stora framgångar i kampen mot det vänsterextremistiska våldet, trots att polisens uppfattning är att det är den mest brottsaktiva våldsbejakande rörelsen av de tre som är satta under övervakning. Vänsterextremisterna har nått konkreta framgångar i och med att de i några fall fått valda representanter för folket att dra sig tillbaka från kommunala uppdrag.

Efter ett år med alltmer upptrappat våld i framförallt Eskilstuna, men också närliggande orter i Mälardalen, slog polisen till i november 2013. En samtidig razzia gjordes på tretton platser, främst i Eskilstuna, Västerås och Stockholm. Det

handlade bland annat om grov misshandel av en slovensk gästarbetare i Stockholm i september 2013. Revolutionära fronten hade fått för sig att mannen deltagit i en nationalsocialistisk demonstration och alltså var det fritt fram att klubba ner honom på gatan.

Eskilstuna-Kuriren belyste i ett flertal artiklar hur olika rättsväsendet behandlar höger- och vänsterextremister. Journalisten och författaren Magnus Sandelin säger i tidningen att det inte förvånar honom: "Vit-makt-världen brukar man ju säga att den lockar till sig människor som det inte gått så bra för i livet. Det stämmer till viss del, även om det naturligtvis inte gäller i varje enskilt fall. Den autonoma vänstern däremot består ofta av rätt lyckade människor från en politiskt medveten hemmamiljö. Det är inte lika stigmatiserande att tillhöra den militanta, autonoma vänstern som det är att tillhöra en nazistisk miljö. Vänsterextremisterna möts inte av samma avståndstagande för sitt agerande. Tvärtom. Skriver man kritiskt om den autonoma vänstern får man ofta sura reaktioner från föräldrar och en väldigt 'förstående' vuxenvärld."

Eskilstuna-Kuriren har kommit fram till att det handlar om 15–20 identifierade vänsterextremister och något fler nationalsocialister. Polisen har ett trettio-tal ärenden som berör det här kriget i Södermanland, Västmanland, Örebro och Uppsala län. Chefsanalytikern Ahn-Za Hagström säger i tidningen att den "autonoma miljön" bedöms vara mer aktiv när det gäller politiskt motiverad brottslighet. Men ingen av grupperna är ett hot mot statsskicket, däremot är de en fara för enskilda individer, både företrädare för samhällsfunktioner och personer inom den "motsatta miljön". Konflikterna i Mälardalen började i slutet av 2012, men redan vid första maj 2012 var det en del våldsamheter. Då drabbade Svenskarnas Parti samman med Revolutionära fronten. Svenskarnas Parti hade ordnat en demonstration (och samlat ihop folk från hela landet). Revolutionära fronten gick till attack. Nästa händelse var samma organisations överfall på en konsert i Kolsva utanför Västerås. Det var i september 2012 och sedan var kriget i full gång. I maj sökte ett gäng nationalsocialister upp några av vänsterextremisterna i en lägenhet. De attackerade vänsterextremisterna flydde ut på gatan i bara kalsongerna, men de var beväpnade med knivar. En av dem stack en av nationalsocialisterna med kniv så att han fick livshotande skador. Vänsterextremisten åtalades för mordförsök, men frikändes med hänvisning till

nödvärnsrätten. Samme man fälldes dock för att ha vandaliserat ett radhus, för vilket han fick villkorlig dom och 40 dagsböter. Han blånekade som vanligt, men hans blod fanns på ett krossat fönster, så bevisningen var god.

Den andre unge mannen som flytt från lägenheten greps senare när han och två medbrottslingar med kniv och yxor gick till attack mot två personer i deras bostäder i Tierp. I Eskilstuna använde vänsterextremisterna släggor mot en bil där två ungdomar från fel läger satt utanför en hamburgerrestaurang. De fick igång bilen och kunde fly, men rutorna var krossade. Flera personer har fått farliga vätskor inkastade genom brevinkasten. Vid ett tillfälle slogs en yxa in i lägenhetsdörren och en brandsläckare tömdes genom brevinkastet. Det hör också till vanligheten att hus och lägenhetsdörrar sprejas fulla med vänsterextrema budskap om det bor någon misshaglig person där.

Välbärgad bakgrund

Det är inte bara meningsmotståndare som attackerats, även ett socialkontor (som troligen inte ville ge bidrag till någon vänsterextremist) och bemanningsföretag har angripits.

Men det var inte bara nationalsocialister utan också medlemmar i det lilla Liberala Partiet som råkade illa ut i Eskilstuna. En medlem på väg från ett partimöte till taget (han bodde i Strängnäs), hamnade istället på Mälarsjukhusets akutintag sedan han oprovocerat misshandlats på öppen gata. Dagarna därpå skröt vänsterextremistiska sajter om att en anhängare av kapitalismen fått på nöten i Eskilstuna.

Till att börja med tog polisen lätt på händelserna och bedömde det som "ungdomligt ofog". Det är också, enligt Eskilstuna-Kuriren, en betydande skillnad på hur polisen behandlar brott av höger- (det som bättre borde betecknas som nationalsocialister) respektive vänsterextremister. Tidningen har talat med ett flertal poliser och gått igenom polisutredningar och åklagarbeslut. Vänsterextremisterna behandlas med silkesvantar.

De ledande vänsterextremisterna i Eskilstuna kommer från välbärgade hem med ordnade miljöer. Ungdomarna framhåller gärna sin bakgrund när de blir förhörda av polisen. Det är helt annorlunda med nationalsocialisternas bakgrund. De kommer ofta från problemfamiljer och har haft svårt att komma in i samhället. Vänsterextremisterna har mer av egen vilja ställt sig utanför.

Nye påven rivstartar i fel riktning

Den nye påven Franciskus har, på samma sätt som sin föregångare Johannes Paulus II, satt igång sitt ämbete med en rivstart. Här ska det röras om i den tröga administrationen i Vatikanen, kurian. Påven vill också föregå med gott exempel som en tjänare, inte en som utnyttjar sitt höga kyrkliga ämbete för egen vinning. Det har funnits mycket av det i den katolska kyrkan under senare år, senast biskopen i Limburg i Tyskland Franz-Peter Tebartz-van Elst som skaffade sig en tjänstebostad för 25 miljoner kronor, tidigare en irländsk biskop som använde kyrkans pengar för sitt oäkta barns försörjning, för att inte tala om alla sexuella övergrepp mot barn inom Katolska kyrkan.

Som en symbolhandling flyttade Franciskus inte in i den gamle påvens stora lägenhet utan nöjde sig med en enkel tvårummare och han har även i övrigt försökt sprida uppfattningen att han är en man med blygsamma anspråk på det materiella. Till symboliken hör också att påven besökt ett fängelse för att tvätta en fånges fötter.

En hel del har varit misstänksamma mot den nye påvens bakgrund i Argentina. I många länder i Latinamerika har den så kallade befrielse-teologin varit stor. Befrielse-teologin är mer en vänsterpolitisk rörelse än en teologisk ståndpunkt. Mest kända namn är den brasilianske biskopen Hélder Câmara och den likaledes brasilianske teologen Leonardo Boff. Men rörelsen har även funnits företräd i Franciskus hemland Argentina, samt i många andra latinamerikanska länder. Riktningen har inriktat sig på att enga-

Den nye påven Franciskus gjorde sin första utlandsresa till Brasilien och träffade presidenten Dilma Rousseff. Foto Roberto Stuckert Filho. Franciskus kritiserar för sina antikapitalistiska uttalanden – trots att han aldrig varit anhängare av den starkt vänsterinriktade "befrielse-teologin".

gera sig för de fattigas sak och samtidigt kritisera de militärregimer som var dominerande i Latinamerika då rörelsen växte fram. Problemet var att befrielse-teologernas lösning på fattigdomen inte var kapitalism och marknadsekonomi, utan tvärtom snarast planeekonomi. I mycket sammanföll idéerna med marxismen och skulle under alla omständigheter leda till att de fattiga fick det svårare, inte bättre.

Själv har påven dock företrätt en mer konservativ linje. Men han kan rimligen inte ha undgått att påverkas av strömningarna i det samfund där han har verkat under så många år. Det visade sig att så verkligen var fallet när påven samlade sina tankar i ett första apostoliskt förmaningsord med titeln *Evangelii Gaudium*. Där hävdar påven att marknaden är ett tyranni som skapar fattigdom, klyftor och utanförskap. I den nästan 200 sidor tjocka skriften har påven nästan inte ett gott ord att säga om samhällsutvecklingen under de senaste hundra åren. Med undantag för ett pliktskyldigt erkännande av framsteg inom hälsa, utbildning och kommunikationer. Däremot hävdar han att ett orättvist marknadsekonomiskt system dödar – och därmed står i strid mot Femte Guds Bud. Påven har inte en aning om hur de fattiga människorna hade det förr – och hur de har det idag. Han har inte heller en aning om vilka enorma framsteg som världen och människorna nått tack vare

marknadsekonomin. I en intervju som gjordes för ett antal jesuittidningar i höstas gjorde Franciskus liknande uttalanden. Han kritiserade bland annat den välkända ekonomiska sanningen om "trickle-down", att välståndstillväxt som tillfaller de rika med nödvändighet sprider sig till de fattiga när de rika köper varor och tjänster som ger de fattiga inkomster. Påvens uppfattning rönt högljudd kritik i USA, inte minst från den välkände radioprataren Rush Limbaugh, som beskyllde påven för att vara marxist. Det fick påven att replikera i en intervju i den italienska tidningen *La Stampa*. Han försäkrade i intervjun att han inte var marxist och att marxismen

var fel (fattas bara, marxismen bygger ju på ateistiska principer och det vore ju väl magstarkt om just påven skulle ansluta sig till en ateistisk doktrin). Men han sa samtidigt att han mött många marxister som var goda människor. Han ansåg att det ekonomiska systemet var orättvist i grunden. Och stred mot Katolska kyrkans sociala doktrin. Den som vill veta vad som är Jesu lära om kapitalismen kan läsa liknelsen om de tio punden i Matteus 25 kapitel (vers 14-30). Den påminner inte mycket om påvens ståndpunkt.

I en biografi om påven som kom på svenska i slutet av förra året, *Påven Franciskus – samtal med Jorge Bergoglio* finns flera anmärkningsvärda avsnitt. Ett där han talar illa om "de totalitära experimenten under 1900-talet, fascism, nazism, kommunism eller liberalism". Påven jämför liberalismen med kommunismen och nazismen! Karl vet uppenbarligen inte vad han talar om. Påven bör hålla tyst om det han inte förstår. Låt honom gärna tala om teologi och tro, men han bör hålla tassarna borta från ekonomi. Medlemmar i hans kyrka kan ju tro på vad han säger och det skulle kunna medföra allvarliga konsekvenser för världens snabba marsch mot utrotandet av fattigdomen, en marsch som gjorts med liberalismen som ledstjärna. C G Holm

SVERIGE-NYTT

Contras notisavdelning har i detta nummer sammanställts av C.G. Holm. De källor som refereras är inte direkt citerade, utan texten är Contras sammanfattning av originalkällan om inte annat markeras med citationstecken.

Media behandlar folk olika

Under debatten om romerna har ivriga personer i mediebranschen störtat fram för att exponera sin fördomsfrihet och yrka på total öppenhet. Men vi sitter i glashus. Vi särbehandlar systematiskt. Ett exempel en ledande rom, flera gånger ordförande i Romernas riksförbund, dömdes i fjol [2012] för häleri och narkotikabrott. Han var tveklöst en offentlig person, som dessutom byggt sitt renommé på kampen mot knarket. Det var en odiskutabel nyhet, av den typ som brukar alstra löpsedlar – men jag har lyckats driva upp den i precis två svenska medier: Skånska Dagbladet och Kristianstadsbladet.

(Nathan Shachar, Dagens Nyheter)

S-politiker förskingrade 200.000 från kvinna som hon var god man för

En S-politiker i Skåne, med två kommunala förtroendeuppdrag i olika nämnder, hade flera uppdrag som god man. Hon skötte alltså ekonomin åt personer som hade svårt att klara det själv. För en 96-

årig rullstolsbunden kvinna förskingrade hon 195.000 kronor och för en yngre kvinna försvann 9.000 kronor. Pengarna spelades bort på Casino Cosmopol i Malmö. Politikern erkände allt, dömdes och blev av med sina politiska uppdrag.

(Metro)

"Utanförskapet" minskar

Antalet personer som levt på någon form av sociala ersättningar (omräknat till hela år) minskade med 200 000 personer mellan 2006 och 2012. Samtidigt har socialbidragen (försörjningsstöd) ökat något. Den stora förändringen i utanförskapet är minskningen av sjukersättning, a-kassa och personer i arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Istället har fler fått jobb. Sysselsättningen har ökat med 283 000 personer eller 6,4 procent. Befolkningen har också ökat, men inte med lika mycket, bara 6,1 procent. Det innebär att sysselsättningsgraden ökat något, och detta trots att det var en lysande högkonjunktur 2006 och en ganska normal konjunktur 2013. Siffrorna är enligt EU-standard räknade på åldrarna 15–74 år, vilket för svenska förhållanden torde vara lite överdrivet, eftersom människor vanligen börjar arbeta först flera år efter 15 och vanligen slutar arbeta flera år före 74. De ojämna årskullarna spökar också i statistiken. Den stora 40-talistkul-

len har avlöst den lilla 30-talistkullen i åldersgruppen 65–74. Antalet personer i åldrarna 15–74 har därför ökat kraftigt, men fortfarande är sysselsättningen låg över 65, eftersom många pensionerat sig. Det hjälper inte att sysselsättningsgraden i den gruppen ökat från 10 till 15 procent. De har blivit så många fler att den totala sysselsättningsgraden för alla inom kategorin 15–74 ändå minskar.

Räknat på åldern 16–64 har sysselsättningsgraden (andelen sysselsatta i arbete räknat i förhållande till hela befolkningen) ökat från 74,5 till 75,5 procent.

För utrikesfödda är sysselsättningsgraden betydligt lägre än för dem som är födda i Sverige. Bland de utrikesfödda har sysselsättningsgraden (15–74 år) ökat från 56,2 till 57,8 procent. Att jämföra med 66 procent för totalbefolkningen.

Ungdomsarbetslösheten är en speciell fråga. Ibland uppges den vara 25 procent, den senaste siffran (december 2013) är dock 20,2 procent. Men det är ingen trovärdig siffra.. De nya gemensamma EU-definitionerna innebär att de heltidsstuderande som gärna vill ha ett extraknäck på kvällar eller helger räknas som arbetslösa. Av de "arbetslösa" ungdomarna i åldrarna 15–24 anser sig 88 procent vara främst studerande. Tar man bort dessa ur statistiken och räknar på ungdomar som inte studerar ligger de verkliga arbetslöshetssiffrorna på cirka 14 procent (arbetslösa bland dem som inte studerar) och minskar man även nämnaren är ungdomsarbetslösheten nere på 7 procent (arbetslösa räknat i förhållande till alla ungdomar).

Inga problem med lagliga vapen i Sverige

Det har kommit en statlig utredning om skärpt vapenlagstiftning. Ett storstilat slag i luften, eftersom de vapen som används i brottsliga sammanhang redan är illegala. Att hantera dem är brottsligt. Utredningen föreslår en rad åtgärder mot lagliga vapen – ett enda av förslagen ägnas de illegala vapen som används vid brott. Det handlar om en skärpning av straffmaximum från fyra till sex års fängelse. Bland de civila förslagen märks krångligare regler för skytteklubbar, för privatpersoners vapeninnehav i allmänhet och förbud mot skyttesporten kpist-skytte. Lite märkligt är det att det ska behövas en ny vapenutredning över huvud

taget, eftersom vapenlagarna skärptes rätt över redan den 1 juli 2012.

Erik Lakomaa har gått igenom saken i tidskriften *Nyliberalen*. Det finns 620000 vapenägare i landet, cirka 100 utsätts för vapenstöld varje år. Men bara 2 av de stulna vapnen kommer till användning vid grov brottslighet. Det genomförs ungefär 19 000 inbrott i bostäder varje år.

De vapen som används i den grova brottsligheten är nästan alla insmugglade till Sverige. De flesta kommer från Östeuropa och Balkan. Det är faktiskt bara 17 personer per år som dödas av skjutvapen (de flesta morden och dråpen sker med andra vapen eller tillhyggen). Utredaren är väl medveten om situationen, men menar att det om det någon gång i framtiden blir svårare att smugla in vapen till Sverige, så kan det tänkas att de kriminella ligorna börjar stjäla legala vapen istället. Ett väldigt hypotetiskt resonemang. De kriminella har redan idag en vapenarsenal som räcker för överskådlig tid. Och smuglingen från Balkan är omfattande – vapen är lättillgängliga inom de kriminella kretsarna.

Dyr klimatpolitik

Riksrevisionen har granskat statens insatser för att uppnå 2020 års ”klimatmål”. Det finns goda skäl att ifrågasätta klimatmålen i sig, men om de nu ska genomföras är det minsta man kan begära att de uppnås så effektivt som möjligt. Så är det inte enligt Riksrevisionen, som menar att kostnaderna blir onödigt höga. Kostnaderna för att minska utsläppen varierar i stor utsträckning. Den svenska koldioxidskatten är 1.080 kronor per ton, medan man handlar med utsläppsrättigheter inom EU för 40 kronor per ton. Därtill kommer att de största koldioxidutsläpparna är befriade från koldioxidskatt, eftersom annars många av våra viktigaste industrier skulle tvingas lägga ner verksamheten. Riksrevisionen pekar på att det saknas uppgifter ens om ungefärliga kostnader för olika åtgärder för utsläppsminskningar. I avsaknad på sådana mått är risken stor att regering, riksdag och myndigheter skjuter hej vilt och satsar även på sådana åtgärder som är dyra och ineffektiva.

Bidrag till ungdomsorganisationer

213 ungdomsorganisationer får 258,5 miljoner kronor i bidrag från

Ungdomsstyrelsen under 2014. Bidragen har minskat något i förhållande till 2013 för alla organisationer utom det som Ungdomsstyrelsen kallar HBQT-organisationer, där bidragen istället ökat. Utöver generella bidrag kan det också utgå ”projektbidrag” för projekt inom av Ungdomsstyrelsen som särskilt angelägna sedda områden. De områdena är: demokratifrämjande verksamhet, jämställdhetsarbete bland nationella minoriteter, jämställdhetsprojekt, kvinnoorganisationers projekt, mot rasism och intolerans samt projekt mot våldsbejakande extremism och stöd till avhoppare. Under den sista rubriken är kanske det mest anmärkningsvärda att extremistorganisationen Djurens rätt (inblandad i diverse våldsaktiviteter mot pälshandlare, hamburgerrestauranger och minkfarmare) får 296.000 kronor i bidrag för att ta fram en handbok om att förbättra djurens situation.

Ungdomsorganisationerna är inte särskilt stora längre. Störst är Sverok, som ägnar sig åt rollspel och har 93 000 medlemmar och belönas med 13 miljoner i bidrag. Sverok har en mycket effektiv bidragsorganisation och ser till att plocka ut mesta möjliga i bidrag. De politiska ungdomsförbunden är små. CUF har 1100 medlemmar, KDU 3 200, Liberala Ungdomsförbundet 1 600, MUF 10 000, SSU 4 000, Ung Vänster 1 900 och Grön Ungdom 2 000. Det räcker till mellan 1 och 2 miljoner kronor i bidrag. Sverigedemokraternas Ungdomsförbund fick återigen avslag på sin ansökan. Förra årets avslag motiverades med att ett par av lokalavdelningarnas årsmötesprotokoll inkommit för sent (undrar om inte någon lokalavdelning i något annat ungdomsförbund också missat?) och i år har man kommit på att vissa lokalavdelningar inte kunnat dokumentera att stadgarna antagits i demokratisk ordning. SDU har, liksom många andra ungdomsförbund, normalstadgar för lokalföreningarna. Det görs kanske i en del fall förändringar i förhållande till normalstadgarna. Men de flesta föreningarna använder sig av normalstadgarna. Vad Ungdomsstyrelsen klagat på beträffande SDU är att en del lokalföreningar inte i stadgarna skrivit in att de är lokalt antagna – det räcker inte, för SDU vill säga, att anta och arbeta efter normalstadgarna. Stadgarna måste ändras så att det framgår att organisationen i X-köping har antagit dem specifikt för X-köping. Också här kan man fråga sig om organi-

sationer som Kristen Idrottskontakt eller Serbiska Ungdomsförbundet har klarat av detta byråkratiska hinder?

Bland projekt kan nämnas att den för Contra okända organisationen Interfem får bidrag för att förebygga rasism och sexism på fackförbunds arbetsplatser och för att stärka kvinnors och transpersoners inflytande inom fackföreningsrörelsen. Ingen demokrati i facket alltså om Ungdomsstyrelsen får bestämma, den av styrelsen prioriterade gruppen ska få ett inflytande som inte motsvarar vad fackets egna organisationer värkt fram genom åren.

Seriefrämjandet får bidrag för att inspirera ungdomar att skapa serieböcker mot rasism. De som förväntas få del av bidraget i slutänden är ungdomar med invandrarbakgrund, papperslösa och förortsbor. Feministiskt perspektiv får bidrag för att arbeta mot hot och hat mot feministiska journalister i redaktionsmiljöer.

Invandrarnas barn väl integrerade

Tittar man snabbt på statistiken kan man dra slutsatsen att invandrarnas barn inte kommer in i samhället lika bra som svenskföddas barn. Men grottar man ner sig i siffrorna blir bilden annorlunda. En som gjort det heter Alireza Behtoui vid Linköpings Universitet. Han har granskat uppgifter om tusen ungdomar födda i Turkiet med lika många utvalda med föräldrar födda i Sverige. Ungdomar med föräldrar födda i Turkiet har generellt lägre utbildningsnivå än de med föräldrar födda i Sverige. Om man tar hänsyn till att de i Turkiet födda föräldrarna har lägre utbildningsnivå än de i Sverige födda försvinner hela skillnaden mellan de två grupperna. Föräldrarnas utbildningsnivå är en av de viktigaste förklaringsvariablerna till barnens utbildningsnivå, och det är en sak som kan diskuteras. Men förhållandet utlandsfödda föräldrar är i sig ingen förklaring till olika utbildningsnivåer. Behtoui konstaterar dock att det sociala nätverket är mindre för personer med utlandsfödda föräldrar och även om sysselsättningsnivån inte skiljer anser sig ungdomarna med turkiskfödda föräldrar i större utsträckning ha arbeten under sin egen kvalifikationsnivå.

UTLANDS-NYTT

Enda studien som talade mot gentekniken dras tillbaka

I Contra nummer 3 hade vi en artikel om genteknikens förtjänster – framförallt som den enda realistiska lösningen på världens livsmedelsförsörjning när befolkningen når ett maximum på omkring nio miljarder om 40 år. Det har gjorts mängder av vetenskapliga studier om gentekniken och dess risker. Bara en enda har pekat på några faktiskt registrerade risker, vilket inte hindrat motståndare till mänskligheten (främst Miljöpartiet och deras meningsfränder) att säga tvärnej till gentekniken. Den enda studien publicerades i tidskriften Food and Chemical Toxicology i september 2012. Studien hävdade att modifierad majs förorsakade cancer. Nu har studien dragits tillbaka. Det visade sig att de försök som gjorts med råttor gjorts på en framavlad stam med förhöjd cancerrisk. Man bevisade inte genteknikens risker utan att rättstammen hade just de egenskaper den förväntades ha, oavsett mat. Artikeln ifrågasattes redan när den publicerades, inte på grund av innehållet, utan på grund av villkoren kring artikeln. Journalister som fick förhandsexemplar av artikeln fick förbinda sig att de inte skulle fråga andra forskare om deras synpunkter på artikeln! De skulle till och med betala skadestånd om de bröt mot villkoret. Detta gjorde att det inte blev någon kritik mot artikeln i början och under de första dagarna vidtogs panikartade restriktioner i länder som Frankrike (vad annat att vänta med en president som François Hollande?), Kenya och Ryssland. På helt falska grunder har det nu alltså visat sig.

(The Economist)

Bortkastad satsning på biobränsle

Den för Contras läsare välkände klimatdebattören Bjørn Lomborg har kommenterat EUs misslyckade försök att begränsa användningen av biobränslen. Tvärtom fortsätter många länder (inklusive Sverige) att subventionera biobränslen. Idag har EU satt upp ett tak på 10 procent av energianvändningen i biobränslen. Tanken bakom subventionerna till biobränslen har varit att minska utsläppen av koldioxid. För dem som lar-

mar om klimatet är nämligen inte utsläpp av biobränslen något som tillför världen koldioxid. De växter som förbrukas antas omedelbart nyskapas på åkrarna eller i skogen och därmed blir utsläppen av koldioxid noll, trots att det ju i själva verket handlar om ganska betydande bruttoutsläpp.

Men det visar snett när man bara tittar på koldioxidutsläppen. Biobränslen har en annan stor och negativ effekt. De använder sig av odlade grödor och tar därmed jordbruksmark i anspråk. Mark som skulle kunna användas för att odla livsmedel. Och börjar man odla "energiskog" handlar det ofta om att hugga ner "riktig" skog för att istället odla buskar som används som energiråvara. Och därmed rymts betydligt mindre lagrad koldioxid i skogen. Det är också så att när jordbruksmark tas i anspråk kommer livsmedelspriserna att öka, vilket inte är så farligt för oss i de rika länderna. Här är själva råvarukostnaden för livsmedel en ganska liten del av kostnaden, eftersom vi köper så mycket bearbetade livsmedel av olika slag. Då märks inte prisökningarna på råvaror lika mycket som i de fattiga länderna, där matkostnaden nästan helt består av råvarukostnaden – som oftast styrs av världsmarknadspriserna.

EUs skattebetalare satsar varje år 7,2 miljarder euro på subventioner av biobränslen, vilket kan antas sänka koldioxidutsläppen från EU med en tiondels procent. Matar man in dessa data i datamodellerna skulle det till det kommande sekelskiftet (om 86 år) skjuta upp "klimatkatastrofen" med 58 minuter, enligt Lomborg. Han noterar också att skulle de 7,8 miljarderna euro användas till att köpa utsläppsrättigheter på marknaden skulle de räcka till en 300 gånger så stor minskning av utsläppen än som nu blir fallet.

Han menar att den jordbruksmark som används för biobränsle skulle kunna ge mat åt 100 miljoner av den miljard människor som idag går hungriga. Biobränslet är en av de viktigaste orsakerna till de ökade matpriserna.

Kan man dra slutsatser av PISA?

Sverige faller snabbt i PISA-under-

sökningen, OECDs stora studie om resultatet i skolan. Kritiker mot det fria skolvalet har skylt utvecklingen på just detta och en påstådd "segregering" i skolan. Den som borrar sig ned i studiens olika korrelationer kan hitta både det ena och andra sambandet. Men det gäller ju att förklara sambanden på rätt sätt. Det är exempelvis så att den gamla stjärnan i undersökningarna, Finland, rasar ännu snabbare än Sverige. I Finland har man ett enhetligt och centraliserat system, där framförallt lärarnas höga status i samhället, kombinerat med ett stort söktryck på lärarutbildningarna och hyfsade löner för lärarna har setts som en viktig förklaring till resultaten. Men den här gången tycks det inte hjälpa, för det har inte skett någon förändring av någon av dessa bakgrundsvariabler i Finland under de gångna tre åren.

Vilka länder är det då som bättrar sig? Det är länder i Östasien: Singapore, Hongkong, Taiwan, Sydkorea, Malaysia och Japan. Alla med hårt konkurrensinriktade pluggskolor. Det är också länder i Öst- och Sydeuropa. Polen, Spanien, Ryssland och Grekland.

Tyskland, med en tidig uppdelning av eleverna med teoretisk respektive praktisk inriktning, ligger långt före Sverige och har en uppåtgående trend. För tre år sedan låg Tyskland också före, men inte särskilt märkbart.

Men det räcker inte med uppdelningen mellan teoretiskt och praktiskt inriktade elever. I Storbritannien fungerar skolsystemen olika i Nordirland, Skottland och England. I Nordirland har man en liknande utsättning av eleverna som i Tyskland. I Skottland har man ett starkt centraliserat system som i Finland, medan man i England successivt decentraliserat skolan, lite efter att ha sneglat mot Sverige (men långtifrån lika konsekvent som i Sverige). Resultatet? Knappt mätbara skillnader mellan Nordirland, Skottland och England. Det tycks inte finnas några enkla lösningar på skolans problem, trots politikernas förhoppningar.

Stefan Löfven tycks tro att det handlar om mer pengar och mindre klasser. Men skolan har fått mer resurser. Den reala ökningen är sju procent sedan millenieskiftet. Och skolan idag får mer pengar (realt) per elev och lärartätheten är högre än den var vid millenieskiftet. Utan förbättrade resultat. Mindre klasser ger ett bekvämare jobb för lärarna, men in-

ternationella studier visar inte på någon positiv effekt på inläringen. Platon var den som började med elevgrupper på 30 personer och hans modell har hållit sig i 2400 år.

(*The Economist, Dagens Nyheter*)

Scarlett Johansson väljer Israel

Skådespelerskan Scarlett Johansson har sedan 2007 varit frontfigur, "ambassador", för den brittiska "välgörenhetsorganisationen" Oxfam. I början av 2013 åtog hon sig ett liknande uppdrag för SodaStream, ett israeliskt företag som varit framgångsrikt också i Sverige (med Ian Wachtmeister som mannen bakom det svenska SodaStream-bolaget). När Oxfam fick klart för sig att Scarlett Johansson ställde upp för SodaStream krävde man att hon skulle välja sida. Oxfam vill nämligen bojkotta företag som har tillverkning i de palestinska områdena. SodaStream har sin stora fabrik i Israel, alldeles på gränsen till de palestinska områdena. Företaget har 500 anställda israeler och lika många palestinier. SodaStream är inte bara miljömedvetet (det använder man som argument för sin egen produkt), utan också anhängare av en tvåstatslösning och att grannar ska jobba tillsammans, som i SodaStreams egen fabrik, där israeler och palestinier har samma lön. Det dög naturligtvis inte för Oxfam, som vill fortsätta sin bojkott och i förlängningen medverka till att 500 palestinska arbetare i SodaStreams fabrik får sparken. Oxfam krävde att

Scarlett Johansson valde sida. Hon valde SodaStream.

Scarlett Johansson har ett svenskt efternamn, men hennes pappa var dansk (född i Köpenhamn). På mammas sida har hon judiskt påbrå från Belarus huvudstad Minsk.

Blogga i Vietnam

49-åriga bloggaren Bui Thi Minh Hang i Saigon greps och placerades utan rättgång på två år i ett "omskolningsläger". Lägre låg 190 mil landvägen från hennes hemstad. I lägret placeras AIDS-sjuka i ett sent stadium och smittorisken är uppenbar, eftersom tillverkningen i lägret består av synålar. Hang hade i Saigon offentligt visat upp en skylt som protesterade mot det kinesiska inflyandet i Vietnam. Det är en mycket känslig fråga för regeringen och mycket annat kan man komma undan med, men inte detta.

Tre andra bloggare, far, son och dotter Huynh, dömdes till bötesstraff på 100.000 kronor för att ha skrivit "regeringsfientliga artiklar". En genomsnittlig årsinkomst i familjens hemprovins Quang Nam är 10.000 kronor. Familjen Huynh hänvisade till att den vietnamesiska författningen garanterar yttrandefrihet och vägrade betala. Polisen gjorde hembesök och beslagtogs allt av värde. Det räckte naturligtvis inte till böterna, så det blev många polisbesök hemma hemma hos familjen Huynh. Då beslagtogs även sådant som tillhörde tillfälliga besökare.

Nguyen Hoang Vi var också bloggare

och väl övervakad av hemliga polisen. Ändå blev hon påkörd och svårt skadad i Saigon. Föaren smet och de närvarande poliserna brydde sig inte om saken. Flera oppositionella har blivit påkörd och Hoang Vi utgår från att olyckan var arrangerad, eftersom många oppositionella har rapporterat om liknande händelser. Hon hade bloggat och informerat om hur den kinesiska marinen angripit vietnamesiska fiskebåtar i den omstridda Sydkinesiska sjön.

(*Menschenrechte, Frankfurt*)

Kina avskaffar laoiao

Ett system liknande det i Vietnam har funnits i Kina. Cirka 160 000 personer har suttit i arbetsläger betecknade laoiao. Där kunde man placera personer i upp till fyra år utan dom. Det behövdes bara ett administrativt beslut. I slutet av 2013 upphörde systemet och nu behövs dom för att kineser ska placeras i arbetsläger – dömda placeras i det lägersystem som heter laogai. Man kan visserligen bli dömd på lösa grunder, men det är ett steg framåt att det faktiskt krävs en dom för att en person ska bli frihetsberövad.

Den andre Nelson Mandela

När Nelson Mandela dog i somras (ja, den sydafrikanska sommaren, det var i december 2013 han dog) hyllades han mangrant för att han lett övergången till majoritetsstyre och demokrati med föredömlig återhållsamhet, något som höll tillbaka det våldsutbrott som många hade väntat sig. När Mandela släpptes från fängelset 1990 framträdde han för försonlighet.

Rian Malan har i brittiska *The Spectator* pekat på den andre våldsinriktade Mandela. Malan berättar om memoarer som Mandela började skriva i fängelset 1974 och som smugglades ut 1976. Det var något helt annat än de spökskrivna memoarerna *Den långa vägen till frihet* som blev en världssuccé 1994. När Mandela greps 1962 var han medlem i Sydafrikanska Kommunistpartiets Centralkommitté, fängelsemanuskriptet, som kom fram i januari 2014, visade att han det året stödde Kuba i Kubakrisen och att han i största allmänhet ställt upp för Sovjet genom åren. Manuskriptet var underlag för memoarerna, men de tvättades av en PR-konsult i USA, Rick Stengel, som nu jobbar i Vita huset åt president Barack Obama. Det var Stengel som skapade den Nelson Mandela som världen gillade. Inte han själv.

Benny Andersson har donerat 100.000 kronor till Feministiskt Initiativ valkampanj

Myten om jordens ständiga undergång

Sedan årtusenden har vi hotats med jordens undergång. Och än finns både jorden och mänskligheten kvar. För tusentals år sedan var undergångsprofetiorna religiösa och i bästa fall lovade profeten uppskov på undergången om människorna gjorde bot och bättring och höjde den etiska standarden. I våra dagar är undergångshotet mer naturvetenskapligt, men profeterna lovar fortfarande uppskov på undergången om människorna gör bot och bättring. Senast i den långa raden av undergångsprofetior handlar det om klimatförändringar. Tre som inte håller med, Svenolof Karlsson, Jacob Nordangård och Marian Radetzki har skrivit boken *Domedagsklockan och myten om jordens ständiga undergång*, där de tar upp klimatfrågan och den inskränkta friheten att över huvud taget diskutera frågan kritiskt.

Religiösa sekter har sedan årtusenden talat om jordens snara undergång. Men likafullt finns jorden kvar, människorna är fler än någonsin och de lever bättre än någonsin, vilket inte minst kan avläsas i den stadigt stigande medellivslängden.

Även i det sekulära samhället finns det tydligen behov av undergångsprofetior. Den främsta företrädaren för dessa står idag att finna i den politiska sfären, med Miljöpartiet som den främsta företrädaren för en mångtusenårig undergångstradition. Har de mer fog för sig än andra profeter som spått samma sak?

Inte alls hävdas i en nyutgiven bok med titeln *Domedagsklockan och myten om jordens ständiga undergång*. Av de tre författarna Svenolof Karlsson, Jacob Nordangård och Marian Radetzki har Nordangård en bakgrund i just Miljöpartiet, medan Radetzki har en bakgrund som vänsterradikal. Karlsson har en mycket blandad bakgrund och betecknar sig nu som författare och journalist.

Ta hänsyn till verkligheten

I bokens förord berättar en av Sveriges främsta industrimän, förre Sandviks chefen Per-Olof Eriksson, hur han som ung ingenjör engagerades av FN:s miljökonferens i Stockholm 1972 och den då aktuella Romklubbens hotrapport *Tillväxtens gränser*, som hotade med att "allt" skulle ta slut på grund av människans konsumtion.

Eriksson skriver: "Småningom framgick att prognosen var alldeles galen. Ingenting tar slut. Alla atomer (så gott som) finns kvar på jorden. Vi människor bara blandar om dem, och det är bara en fråga om kostnad och energi för att få fram vilken råvara som helst. Teknikutvecklingen har gjort att de flesta råvaror idag är billigare än 1970 mätt i reala termer. Energin

tar heller aldrig slut så länge vi har vår sol. Vi behöver inte frukta några abrupta förändringar och mänskligheten kommer att ha tid att anpassa sig.

"Under åttiotalet kom nästa skrämselprognos. Jorden kommer att hettas upp för mycket! Även denna gång gavs frågan till ett FN-organ, IPCC, vars uppgift från början var att undersöka om det fanns någon fara, men som efterhand tagit som sin uppgift att bevisa att mänskligheten är hotad. Tidigare hade man varnat för att nästa istid var i antågande. Det fanns visst fog för det, eftersom jorden under senare tid dominerats av istider som av-

cg.holm@contra.nu

löst varandra med ganska jämna intervall. Men nu var det plötsligt motsatsen som gällde."

Utan jordens atmosfär och växthuseffekten hade jorden varit obeboelig. Växthuseffekten gör att jordens medeltemperatur höjs från -18 till +14 grader. Nästan hela effekten beror på vattenånga och moln. Koldioxiden, som är livsviktig för jordens växtlighet, uppgår till 0,04 procent av atmosfären. Under de senaste hundra åren har halten ökat med 0,01 procentenheter, till en del beroende på människans utsläpp och förbränning av fossila bränslen. Man uppskattar att den ökade koldioxidhalten har ökat tillväxten i Sveriges skogar med mellan 20 och 30 procent! Medeltemperaturen har stigit med 0,3 grader. Men under de senaste decennierna, noggranna satellitmätningar blev möjliga 1978, kan man inte se ett säkert samband mellan temperatur och koldioxidhalt. Och under de senaste sjutton åren har jordens medeltemperatur inte ökat alls.

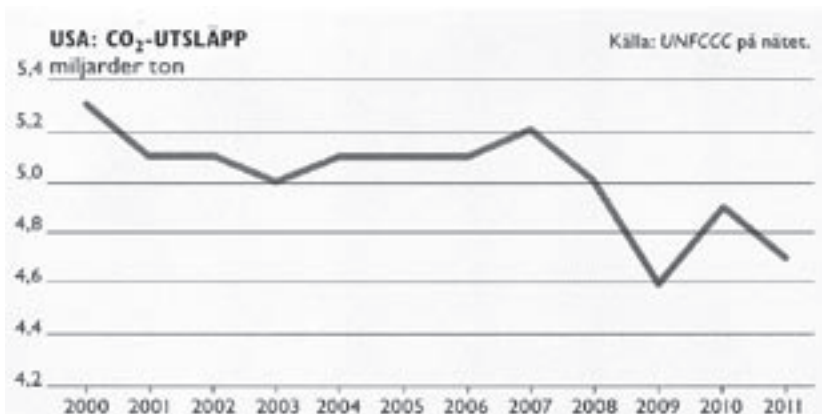
Under senare år har stora datamodeller skapats för att prognosticera klimatutvecklingen. Men i ett hundraårsperspektiv ger de en temperaturökning på mellan 0 och 6 grader. De är alltså helt värdelösa som beslutsunderlag.

Eriksson skriver: "När politikerna griper tag i domedagsprofeternas budskap sker de dyrbaraste misstagen. Som när drevet går om att den livsnödvändiga koldioxiden är smutsig och måste bekämpas (koldioxid är osynlig, luktlös och inte giftig). Den meningslösa kampen mot koldioxid har slukat resurser som skulle behövas för åtgärder mot framför allt fattigdomen... 'Trosliknande irrläror' stötta på hög politisk nivå tenderar att lägga munkavle på oliktankande."

Romklubbens undergångsprofetior

Marian Radetzki är professor i nationalekonomi vid Luleå tekniska universitet. Han intresserade sig för Romklubbens undergångsprofetior och fick i den vevan jobbet som chefsekonom vid de kopparproducerande ländernas gemensamma organisation för att försöka skapa en pris-kartell liknande oljeexportörernas OPEC. Han upptäckte rätt snabbt att det inte var så lätt. Visserligen var kopparproduktionen koncentrerad till ett fåtal länder, men det fanns gott om alternativ till koppar i alla tekniska tillämpningar och skulle priserna stiga skulle det dessutom finnas mängder med kopparskrot att ta rätt på. Kopparproducenterna fick lägga ner sina tankar att pressa världen till underkastelse och Marian Radetzki vidgade sitt perspektiv.

I den nya boken berättar han att konfrontationen med Romklubben fick honom att inse människans inneboende

Mycket tack vare den nya tekniken för utvinning av skiffergas har USA minskat koldioxidutsläppen under senare år. I fullständighetens namn ska sägas att också lågkonjunkturen bidragit. I Europa är det många politiker som vill stoppa försöken att följa i USAs fotspår. Även i Europa finns nämligen stora tillgångar av skiffergas, som ännu inte utvinns i nämnvärd omfattning. När Shell bedrev provborrningar i Skåne var protesterna intensiva. Tyvärr hittade Shell inte tillräckligt med gas. Men utsikterna är bättre i andra delar av Europa, kanske främst i Polen.

behov av förestående domedagar. Domedagsprofetierna har aldrig förverkligats, i regel har de byggt på verklighetsfrämmande grund. Och om inte det så har mänsklig uppfinningsrikedom löst problemen. Radetzki hävdar att han i sitt arbete som ekonom aldrig funnit något exempel på uttömbara resurser som tagit slut eller blivit så dyra att de hamnat utom räckhåll för mänsklig konsumtion. Tvärtom har många värdefulla resurser blivit värdelösa för att människan hittat bättre alternativ. Peak Oil, att oljan ska ta slut, är bara tomt prat menar Radetzki.

Genom seklen kan vi se hur olika råvaror beroende på tiderna kommit att dominera den internationella handeln och staternas försök att beskatta och kontrollera råvarorna. På Medeltiden var det salt som var en dominerande handelsvara och som följdriktigt kontrollerades och beskattades hårt. I många länder fanns det statliga saltmonopol för att staten skulle ta hand om de stora vinsterna i saltbranschen. På 1800-talet intog kol en liknande dominerande roll och idag har oljan en lika central funktion som en gång salt och kol.

Länder med stora oljetillgångar och liten befolkning har skaffat sig mycket hög levnadsstandard. I inte så liten utsträckning på bekostnad av gästarbetare som exploateras hänsynslöst. Men andra oljeländer har misslyckats katastrofalt inom ekonomin. Venezuela är väl det mest uppenbara exemplet. Under Hugo Chávez och Nicolas Maduro har oljeindustrin fallit tillbaka i ineffektivitet. Systemet för utvinning av olja har blivit onödigt kostsamt, eftersom verksamheten drivs som statligt monopol där politiska

sympatier istället för kompetens har blivit avgörande vid tillsättande av viktiga tjänster. Dessutom har regeringen sett till att använda oljesektorns överskott till katastrofala ekonomiska experiment inom andra sektorer. Libyen och Nigeria är andra exempel på länder med stora oljetillgångar som inte förmått utnyttja sina resurser till landets bästa.

De rika naturresurserna har blivit en möjlighet för ineffektiva och korrupta regimer att hålla sig kvar vid makten. Det finns alltid exportinkomster att användas för att täppa igen de värsta hålen för de breda massorna. Att regimen i sig slösar med mänsklighetens begränsade resurser leder inte till att regimen faller. Så länge den har kontroll över oljeproduktionen.

Biobränslen kostar för mycket

I världen utanför oljeländerna ser man dels att det är otillfredsställande att vara latent utpressningsoffer för länder med instabila politiska system kontrollerade av auktoritära regimer. Dels styr tankar om användning av förnybara resurser, miljö- och klimatpåverkan intresset att finna alternativ till oljan.

Under senare år har myndigheter och politiker i olika länder följdriktigt gjort stora ansträngningar att förskjuta energiproduktionen från fossila bränslen till alternativ. Särskilt omfattande har subventionerna för biobränslen varit. Det handlar om subventioner i storleksordningen 30 miljarder dollar per år 2007 och en tredubbling fram till 2013.

Biobränslen är i det stora hela otänkbara som kommersiella alternativ. Med

undantag för den etanol som produceras i Brasilien med sockerrör som främsta råvara. Produktionen av etanol baserad på majs och soja i USA och produktionen av biodiesel baserad på biomassa i Europa är hopplöst kostnadsineffektiva. Verksamheten lever i och på en subventionsvärld, där traditionella bränslen får vara med och betala. Och fattiga människor. Inriktningen på biobränsleproduktion har trängt ut en del av livsmedelsproduktionen, en faktor som ligger bakom de under senare decennier ökade internationella matpriserna (att matpriserna i Sverige har sjunkit beror på att vi avvecklat de svenska regleringarna och i ökad utsträckning öppnat upp oss för import till världsmarknadspriser – eller åtminstone import till av EU reglerade priser).

Hittills är det främst viktiga livsmedel som kunnat användas vid etanolproduktion: majs, soja, raps, solros, palmolja och vete. Varje liter producerad etanol har alltså medfört minskat utrymme för livsmedelsproduktion och höjda priser på livsmedel.

Det är tänkbart att det blir annorlunda i framtiden, då även cellulosa-baserade produkter kan komma att användas för att producera biobränslen. För närvarande är den produktionen bara på experimentstadiet och kostnaderna är följdriktigt mycket höga. Med sockerrör skulle man kunna göra flygbränsle som motsvarar kostnaden för råolja på 300 dollar/fat (priset på råolja har de senaste åren legat kring 100 dollar per fat), medan biobränsleproduktion med användning av alger beräknas motsvara 1.340 dollar/fat.

Idag finns det betydande lobbyorganisationer som tillvaratar jordbrukets ekonomiska intressen i biobränslefrågan. Subventioner till biobränslen hamnar ju förr eller senare i jordbrukarnas fickor. De här organisationerna får stark uppbackning av så kallade miljöorganisationer, vars bevekelsegrunder är mer oklara. Det som utåt framställs som åtgärder för att förbättra människans miljö är ju långtifrån alltid detta i praktiken. En snabb ekonomisk tillväxt är det bästa sättet att förbättra miljön, det kan vi se i de mest avancerade länderna idag, där så gott som alla miljöfaktorer är överlägsna situationen i de mindre utvecklade länderna. Våra floder och vår luft är renare. Vår utsatthet för av miljön överförda sjukdomar mycket lägre, och så vidare.

Ändå är det många i den "gröna rörelsen" som vill att tillväxten ska stanna upp. De mest extrema menar till och med att jordens befolkning är alltför stor och att mänsklighetens framtida möjligheter ligger i en drastiskt minskad befolkning, anpassad till vad jorden "egentligen tål".

Och produktionen av bibränslen har under en tioårsperiod tiodubblats. Till största delen med hjälp av subventioner som håller en olönsam verksamhet under armarna. Subventionerna har blivit så stora till en del på grund av den oro som spridits av Peak Oil-teoriens anhängare – oljan kommer till "ta slut" (vi har redan passerat Romklubbens tidsgräns då oljan skulle vara slut, vi har passerat många senare tidsgränser också, men likafullt envisas världens energiresurser med att öka).

Klimatalarmismen

En annan förklaring till att subventionerna har kunnat breda ut sig är klimatalarmismen. Tesen är att koldioxidhalten i atmosfären riskerar att göra klimatet betydligt varmare, vilket är ofördelaktigt i delar av världen (men naturligtvis skulle vara bra i andra delar, vem skulle säga nej till Medelhavsklimat i Sverige eller ett svenskt klimat i Sibirien?). Världens politiska ledare är beredda att satsa miljarder av skattebetalarnas pengar (naturligtvis inte den egna bekvämligheten, resorna till de stora klimatmötena sker fortfarande för topparna i huvudsak med privatjet) på att minska koldioxidutsläppen. Men de satsningar som görs är inte effektiva. För varje ton minskade koldioxidutsläpp som uppnås genom satsning på biodiesel krävs i EU mellan 340 och 1.300 dollar i subventioner. För varje ton som sparas in genom satsning på etanol krävs mellan 590 och 4.520 dollar (den höga siffran avser Sverige). I handeln på "koldioxidbörsen" där företag kan få betalt genom att köpa och sälja utsläppsrätter har priset aldrig legat över 40 dollar per ton. Idag ligger priset långt under 10 dollar. Det är alltså vad marknaden begär för att "trolla bort" koldioxid genom ändringar i olika industriella processer. Satsningen på biobränslen är alltså tio till hundra gånger så dyr som satsningen på andra metoder för att få ner koldioxidutsläppen. Kostnaderna för att lagra koldioxid permanent ligger också på omkring en tiondel av subventionerna. De kostnaderna uppskattas till mellan 40 och 50

Jordens och mänsklighetens undergång har varit ett ständigt återkommande tema i mänsklighetens historia. År 1947 introducerades "domedagsklockan" som skulle visa hur nära vi var jordens undergång. Då var det kärnvapenhotet. Sedan dess har undergångshoten avlöst varandra. Överbefolkning. Livsmedelsbrist. Slut på energitillgångar. Gult regn. Och senast klimathotet. Tre skeptiker går i en ny bok igenom varför profeterna har fel även denna gång.

dollar per ton.

I USA har koldioxidutsläppen gått ner kraftigt de senaste åren. Inte på grund av subventionerna till biobränsle utan på grund av lågkonjunkturen och på grund av framgångarna för skiffergas genom införande av så kallad "fracking". USA förvandlas från ett importland till ett exportland när det gäller energi. I Europa ligger utvecklingen långt efter, där "miljöaktivister" dessutom försöker få politikererna – nationellt och i EU – att stoppa skiffergasutvecklingen. I korthet vill de bevara Rysslands och arabvärldens kontrollerande inflytande över europeisk ekonomi. Tidigare har EU stoppat elproduktion med användning av gas, för att skydda stenkolsindustrin!

Det finns goda skäl att ifrågasätta hela klimatalarmismen. Men även om man accepterar den och anser att det är mänsklighetens ödesfråga finns det ingen anled-

ning att använda de metoder som nu blivit vägledande. I ett ansvarsfullt samhälle måste man självklart tänka på hur resurserna utnyttjas. Det borde ju inte minst vara en huvudväg för de som ser miljön som en ändlig resurs hotad av mänskliga aktiviteter. För just dem borde det framstå som särskilt angeläget att använda de resurser vi har på bästa sätt. Men så är inte alls fallet. Tvärtom ska det satsas gränslöst på sådant som av svårförklarliga skäl har fallit "miljövännerna" i smaken. Riktiga miljövänner vill naturligtvis använda jordens begränsade resurser på det sätt som är skonsammast, det vill säga se till att de inte slösas bort på ineffektiv produktion.

Undergången är nära

Svenolof Karlsson pekar på hur "ångestkulturen" utnyttjar små barn. Hans egen dotter kommer hem från skolan och har sett Al Gores propagandafilm (som har förbjudits för okommenterade skolvisningar i Storbritannien). I Sverige har en långsiktig indoktrinering från skola och politiker (som genom att måla upp katastrofscenarier kan se till att de får mer makt att utträtta "goda saker") gjort att många vuxna tror att världen går åt fel håll. Den uppfattningen är särskilt spridd bland välutbildade! Undersökningar som gjorts av Hans Rosling visar att de välutbildade har en mer felaktig och negativ uppfattning om världens utveckling än de med lägre utbildning. Något som blixtbelyser problemen med det svenska utbildningsväsendet.

Den som vill förkovra sig i hur det verkligen ser ut i världen kan söka efter Hans Roslings presentationer på nätet eller läsa Filip Björns artikel "Det blir allt bättre i världen!" i *Contra* nummer 4 2013.

Det är svårt att dra en lans för en mer realistisk linje. När Jacob Nordangård, som är gammal miljöpartist, började tvivla på Peak Oil, klimatalarmismen och Romklubben blev han svartlistad. Han anklagades för att ingå i "The Global Warming Denial Industry" och hans profilsida hos miljöpartiet stängdes ner. Han förstod att det pågick försök på Linköpings Universitet att stoppa hans doktorsavhandling om den politiska historien om biodrivmedel i EU.

Den som inte vill tro på undergången lever ett utsatt liv. Men för den som tror är väl framtidsutsikterna ännu dystrare, så länge tron är lika fast som i de gångna millenniernas domedagssekt. Hittills har det dock lyckligtvis alltid varit domedagsprofeterna som haft fel. ☹

Östtyskland stödde RAF och nynazister

Östtyskland kallades officiellt "DDR", den tyska förkortningen för Tyska demokratiska republiken. Men det fanns inget demokratiskt med Östtyskland, också känt som Sovjetzonen. Här bestämde Sozialistische Einheitspartei Deutschlands, det vill säga kommunisterna. Alla medborgare kontrollerades av säkerhetstjänsten Stasi och betydande delar av den östtyska militären befann sig på krigsfot också under djupaste fred. Det har vidare efter Berlinmurens fall blivit känt, att Östtyskland understödde såväl västtyska vänsterterrorister som nynazister.

1995 publicerade Contra förlag Erik Ekelunds bok *Ingen av officerarna bar uniform*, en roman med verklighetsunderlag som byggde på författarens egna erfarenheter från en stor militärmanöver i Blekinge 1970. Manövern bevakades av östtysk militär, som hade hjälp av svenska medlöpare. Östtyskarna lyckades komma över topphemliga svenska militära handlingar.

En grupp svenska soldater slog dock tillbaka. Med hjälp av beslagtagna östtyska minubåtar genomförde svenskarna en kommandooperation i Warnemünde i Östtyskland. Erik Ekelund deltog i manövern. Efter det så kallade DDRs fall hittade han i tidigare hemligstämplade arkiv de sista pusselbitarna i detta gastkramande Kalla krigs-drama. Hans laddade berättelse skildrar i romanens form händelserna i Blekinge och Warnemünde. De svenska soldaterna belades med 25 års tystnadplikt – till oktober 1995. Ekelunds bok kom ut när den tiden var till ända.

Väl villig svensk syn

Det står var och en fritt att spekulera i vad som är sant och vad som måhända är en form av påbättrad verklighet i Erik Ekelunds bok. I en sak är boken fullständigt autentisk: den östtyska militären be-

fann sig under det Kalla kriget på ständig krigsfot och tvekade inte att på ett aggressivt sätt gripa in i andra länders verklighet när så befanns tjänligt.

Efter Berlinmurens fall i november 1989 har det vället fram en mängd uppgifter som visar på det kommunistiska Östtysklands sanna natur som en aggressiv maktspelare i norra Europa. För Sveriges del hade det östtyska kommuniststyret initialt fientligt inriktade planer. Christoph Andersson skildrar i boken *Operation Norrskén* (Norstedts 2013) hur Stasi i början av 1970-talet ville kompromettera det svenska kungahuset genom att lyfta fram dess förbindelser med Nazityskland

tommy.hansson@contra.nu

i ljuset. Sverige skulle avkonterfejas som en opportunistisk stat, färdig att låna sig till vad som helst i syfte att inte förarga sina mäktiga grannar i väst.

Det östtyska projektet kallades "Operation Norrskén", men inställdes efter en tid. Östtyskarna kom på att de i stället hade betydligt mer att vinna på att driva en vänlig linje gentemot svenskarna och att, på olika sätt och inom skilda verksamhetsfält, nästla sig in i det svenska samhället.

De blev också snart på det klara med att de styrande svenska socialdemokraterna i allmänhet och statsminister Olof Palme i synnerhet hade en mycket välvillig syn på det vad som ofta betecknades som "det socialistiska experimentet" i den östra delen av Tyskland.

Smuggling till Iran, propaganda om AIDS

På 1980-talet blev säkerhets- och spionorganisationen Stasi via ett av sina många bulvanföretag en affärspartner till den svenska vapentillverkaren Bofors. Med östtysk hjälp forslades svenska sprängämnen och svenskt krut till mullornas Iran. Genom samma östtyska företag försågs den östtyska så kallade Folkarméns automatkarbiner av fabrikatet Kalasjnikov med krut som tillverkats av det i Karlskoga baserade Bofors. Christoph Andersson redogör i sin bok i detalj för alla invecklade turer inklusive efterföljande rättsprocesser.

Stasi fanns också med på ett hörn när ASEA i Västerås skulle överantvarda kärnvapentechnologi till det kommunistiska Östtyskland. Den svenska journalisten Cats Falck, som rotade i denna affär, hittades 1984 död tillsammans med en väninna i en bil i Norra Hammarbyhamnen i Stockholm.

Östtyskarna var aktiva på många plan i syfte att påverka det svenska samhället i för dem förmånlig riktning. De gynnades av att många svenskar, särskilt inom massmedia och kulturliv, hade stora sympatier för den i deras tycke hedervärda "socialismen" (det vill säga kommunismen) i "DDR". En av dessa entusiaster var filmaren Roy Andersson, som i ett citat som återges i Anderssons bok (sidan 235) säger att han "sympatiserar väldigt mycket med den ryska revolutionen" efter att 2010 ha mottagit det så kallade Leninpriset av Jan Myrdalsällskapet (prissumman var 100.000 kronor) för sina insatser.

Bakgrunden var att Roy Andersson hjälpt östtyskarna med ett projekt som var ägnat att få immunbristsjukdomen AIDS att framtå som ett hemligt biologiskt vapen, framställt i amerikanska laboratorier under CIAs överinseende. Projektet, kallat "Operation Infektion", har varit så framgångsrikt att många, särskilt i Tredje världen, faktiskt tror på att AIDS skapades i på konstlad väg i amerikanska laboratorier. En av dem som trodde på detta var förre sydafrikanske presidenten Thabo Mbeki, som upphöjde den östtyska propagandalögnen till närmast statsdoktrin, något som varit förödande för AIDS-bekämpningen i ANC:s Sydafrika.

Roy Andersson drog sitt strå till den östtyska propagandastacken genom filmen *Någonting har hänt*, vilken i sin engelska version kallas *Something has happened*. Andersson menar sig själv ingalunda vara kommunist utan föredrar att kalla sig "socialdemokratisk socialist med folkbildarambitioner".

Stasiprästen Radler

Christoph Andersson berättar också historien om Stasi-prästen i västerbottniska Burträsk, Aleksander Radler, samhällets stöttepelare som i tidernas fullbord visades ha varit spion för Stasi. Radler

kommer från det forna Östtyskland, där han studerade teologi. 1977 doktorerade han i religion och kyrklig verklighet i Lund och inledde därpå en yrkeskarriär som präst i Svenska kyrkan. Han blev omsider professor i Åbo och gästprofessor vid Umeå universitet. Han utbildade många unga svenska präster och författade även dessas läromedel.

Tidningen Expressen fick dock fatt i uppgifter om att Radler fungerat som Stasi-agent i Sverige ända fram till murens fall 1989. Han hade rapporterat vänner och bekanta som var regimkritiska till Stasi och därmed sett till att de greps och dömdes till fängelse i "DDR".

Ursprunget till avslöjandet var professor Birgitta Almgren vid Södertörns högskola, som i SÄPOs register över misstänkta Stasi-spioner stötte på namnet Aleksander Radler men enligt överenskommelse saknade möjlighet att avslöja hans namn.

Expressen lyckades emellertid luska ut vem det var som avsågs och spåra honom till hans hem i Burträsk, där han levde med sin hustru Bettina, som också var kyrkligt anställd. Tidningen fick därtill fram fler komprometterande uppgifter om Radler i Stasis gamla arkiv i Berlin. Radler var identisk med en Stasi-medarbetare som kallades IM Thomas.

Aleksander Radler förnekade först "till 150 procent" att han skulle ha varit städslad av den fruktade östtyska spionorganisationen, men föll till sist till föga och bad om ursäkt för allt elände han ställt till med. Till vilken nytta det kunde ha för de många människor han svikit och förstört liv och tillvaro för.

På krigsfot i fredstid

Av ovanstående framgår att det kommuniststyrda Östtyskland – i likhet med alla totalitära diktaturer – verkade på många olika plan: politik, kultur, religion, vetenskap och så vidare. Det allt övergripande syftet var att flytta fram positionerna för kommunismen i allmänhet och för Östtyskland/Sovjetblocket i synnerhet. Hela samhället genomsyrades av en anda av sekretess, övervakning och misstänksamhet där i princip alla spionerade på alla. Den du trodde du stod närmast och/eller

Den mångfaldigt prisbelönta filmaren Roy Andersson svalde med hull och hår den östtyska propagandan om att AIDS var en skapelse av CIA. Foto: Magnus Fröderberg. Nordiska rådet.

älskade mest kunde vara den som angav dig för säkerhetstjänsten Stasi.

Om de östtyska kommunisternas behov av övervakning och inhämtande av uppgifter om allt och alla uttalade sig en gång Erich Mielke (1907–2000), som var minister för statssäkerhet och därmed chef för Stasi 1957–1989, på följande sätt: "För att vara säker måste man veta allt."

I likhet med alla totalitära diktaturer hade Östtyskland även en överdimensionerad krigsmakt. Åt detta ämne har den välrenommerade militärhistorikern Lars Gyllenhaal ägnat ett stycke i en webbaserad artikelserie i militär- och krigshistoriska ämnen. Gyllenhaal konstaterar att de främsta östtyska förbanden befann sig på krigsfot också i fredstid.

Lars Gyllenhaal frågar sig och svarar: "Hur hade Nazitysklands trupper sett ut om landet fortsatt existera efter 1945? Rätt mycket som Östtysklands." Så var vapenrockarna i Nazi- respektive Östtyskland helt identiska bortsett från den lilla detaljen, att den östtyska varianten saknade örnmärken.

Vidare liknade intill förväxling det nazityska handeldvapnet Sturmgewehr den östtyska krigsmaktens sovjettillverkade Kalasjnikov automatkarbin (Sturmgewehr var världens första automatkarbin). Den breda östtyska hjälmen hade utvecklats i Tredje riket som "Thale B-II" men producerades aldrig under Andra världskriget.

Stöd till RAF och nazister

I medio av 1990-talet blev det i Sverige känt att de östtyska pansartrupperna all-

tid förfogade över skarp krigsammunition samt att attackdykare ur Schwimmkommando 18 under 1980-talet hade kartlagt hemliga försvarsanordningar i sydsvenska hamnar. "DDR:s" säkerhetsministerium hade tillgång till egna attackdykare, fallskärmsjägare och ett elitförband för specialoperationer i västvärlden, AGM/S. Vid minst ett tillfälle under 1979 skall denna styrka ha varit på väg att genomföra en skarp operation i Västtyskland.

Östtyskland hade militärfordon som var fullastade med krigsammunition som standard, och i östtyska förråd har hittats nya gatuskyltar avsedda för Belgien samt

sedlar för ockupationsvaluta. Det rådde i djupaste fredstid två timmars marschberedskap för merparten av den östtyska krigsmakten, men för spaningsförband gällde endast 45 minuter.

Redan vid Tysklands återförening 1990 avslöjades att Rote Armeeaktion/Baader-Meinhof-ligan hade fått ekonomiskt och annat stöd från de ideologiska fränderna i Östtyskland, och Gyllenhaal understryker att allt fler detaljer om detta samarbete tycks dyka upp efter hand. RAF-terroristerna utbildades i vapentjänst i Östtyskland, varefter de angrep NATO-mål i Västtyskland. Det beräknas att RAF dödade ett dussintal amerikanska soldater under de operationerna. Den amerikanske generalen Frederick Kroesen överlevde dock som genom ett mirakel ett av RAF avlossat, sovjetiskt pansarskott mot den bepansrade Mercedes han färdades i.

Östtyskarna tvekade heller inte att understödja nynazister i Västtyskland i syfte att försvaga den sårbara västtyska demokratin. Nazistledaren Odfried Hepp, som fått sin första praktiska militära erfarenhet i Libanon, var en av de nationalsocialistiska ledare som fick hjälp av Östtyskland. Den av östtyskarna sponsrade så kallade Hepp-Kexel-gruppen gav sig i likhet med RAF på amerikanska mål i Västtyskland.

Efter att ha genomfört flera bilbombningar och bankrån fick Hepp slutligen en fristad i Östtyskland, vars talrika likheter med Hitlers rike han bör ha funnit tilltalande.

Karl Marx var en stinkande rasist och antisemit

Karl Marx ställde upp för negerslaveriet – och han menade i en av sina grundtankar om den historiska utvecklingen att vissa folkslag var ohistoriska, att de aldrig haft och aldrig skulle få någon betydelse i världen.

Döda vita män skapade den västerländska kulturen

Vid många universitet säger man att undervisning om Homeros, Thomas ab Aquino, Shakespeare, Freud och Einstein är ett sätt att bevara ”gamla döda vita mäns” maktställning, i motsats till kvinnor och minoriteter.

Det är naturligtvis inte annat än en nutida fördom att vissa konstverk, musikstycken eller skrifter på något sätt skulle tillhöra bara dem som kan påvisa att de har ett släktskapsförhållande till de människor som skapade den kulturen.

Ska bara judar läsa Gamla testamentet? Bara greker Platon och Aristoteles? Bara engelsmän Shakespeare och ska bara italienare få uppskatta Dante eller Lionardo da Vinci?

Den västerländska kulturen har betydelse för alla människor, oavsett ras eller bakgrund, och det gäller särskilt för dem som idag lever i Väst. Den framstående svarte intellektuelle W. E. B. DuBois uppmärksammade detta, då han för mer än hundra år sedan skrev:

”Jag sitter med Shakespeare och han vacklar inte om min hudfärg. Jag vandrar arm i arm med Balzac och Dumas, när vi välkomnas till gillena. Ut ur grottorna på kvällen där vi slits mellan jorden och stjärnorna. Jag tillkallar Aristoteles och Marcus Aurelius och den själ jag vill, och de kommer alla stillfullt, utan förakt eller nedlåtenhet. Så i sanning befinner jag mig ovan täckelsen.”

Karl Marx – rasisten

Ironiskt nog finns det en död vit man som fortfarande hyllas bland radikalerna på de amerikanska universiteten – liksom i Asien, Afrika och Latinamerika – Karl Marx.

Vad de flesta av hans anhängare bortsett från är hans iögonenfallande rasism. Det är i stort sett obekant för de icke-västerländska icke-vita beundrarna av Karl Marx att Marx föraktade icke-europeiska

folk och kulturer.

Mycket har skrivits om att Marx, även om han hade rabbinskt judisk härkomst både på fädernet och modernet, var en hängiven antisemit. I själva verket uppfattar många hans bok *En värld utan judar* som en föregångare till Hitlers *Mein Kampf*.

Det är anmärkningsvärt lite som skrivits om Marx åsikter om raser och det förakt Marx kände för inte bara icke-vita utan också för många vita européer, särskilt slaverna.

I sin bok *Karl Marx: Racist* visar Nathanael Weyl att Marx själv hade utvecklat en rasistisk hierarki och en rasistisk historiesyn redan 1860. I mitten av 1860-talet letade Marx efter vetenskapligt (eller pseudovetenskapligt) stöd för sina åsikter om raserna. Det stödet hittade han i skrif-

allan.c.brownfeld@contra.nu

ter av Pierre Tremaux. Marx och hans vän och välgörare Friedrich Engels gick så långt att de förespråkade utrotningskrig mot slaverna och Rysslands förgörande. Hur ironiskt är då inte att Sovjetunionen förklarade sig vara en marxistisk stat!

Weyl skriver: ”Karl Marx och Friedrich Engels var varken internationalister eller anhängare av lika rättigheter för alla raser och folk. De motsatte sig kampen för nationellt oberoende för de raser och folk som de föraktade. De ansåg att de 'barbariska' och 'ohistoriska' folken som utgjorde den överväldigande delen av mänskligheten inte hade spelat någon avgörande roll i historien och att de inte kunde förväntas göra det under överskådlig framtid. De betraktade dem som hinder för historiens fortsatta framsteg. De betraktade dem som objekt snarare än subjekt. Det var folk som borde erövrats och exploateras av de mer avancerade nationerna. En del av de underlägsna var sådana som borde utplånas och försvinna från jordens yta.”

Karl Marx stödde negerslaveriet i Nordamerika

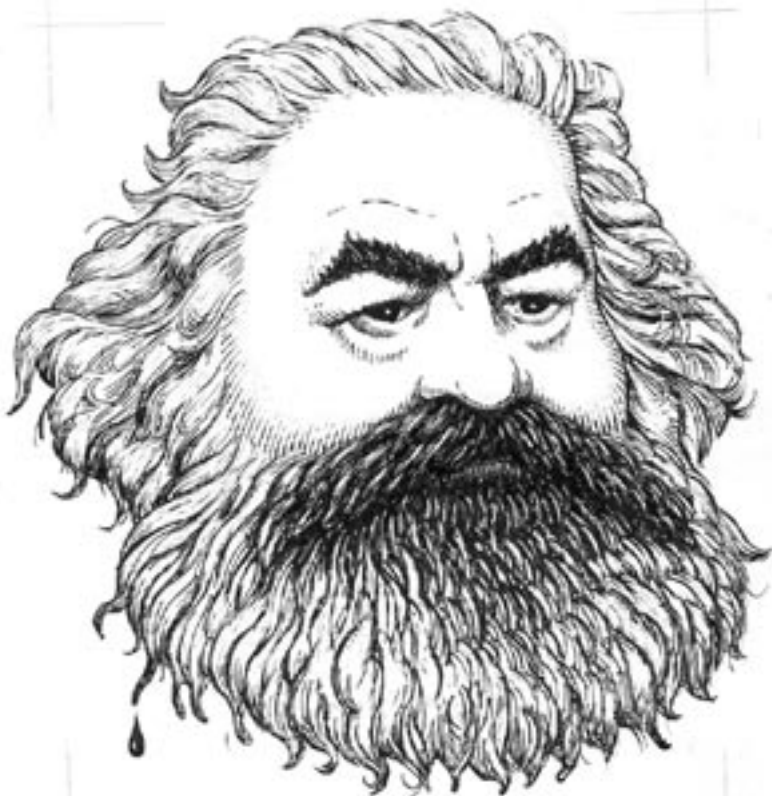
Marx hämtade från Hegel, en annan tysk filosof, tanken att en del raser och folk var ”ohistoriska”. Antingen hade de aldrig spelat någon roll i historien och de skulle aldrig göra det i framtiden heller, som när det gällde svarta afrikaner, eller så var de små folkspillror vars historia var ointressant, eller så hade de fastnat på en civilisationsnivå som lämnade dem långt efter mänsklighetens ledande grupper.

Weyl noterar: ”Det fanns idéer som Marx skulle ta till sig och förvandla... Offentligt och av politiska skäl framställde sig både Marx och Engels som negerernas vän. Privat var de negerfientliga rasister av det mest motbjudande slag. De kände förakt för negerna som ras, ett förakt som de uttryckte genom att jämföra negrer med djur, genom att identifiera svarta människor som 'idioter' och att genom ständigt använda den nedsättande termen 'nigger' i sin privata korrespondens, sig själva emellan.”

Marx skrev till exempel till Engels den 30 juli 1862 om en av de socialistiska ledarna i Tyskland, hans rival Ferdinand Lasalle, som han hänvisade till som den ”judiske niggern”:

”Det är nu fullständigt klart för mig att både hans skullform och hans hårtyp visar att han härstammar från de judiska negrer som anslöt till Mose flykt från Egypten (om inte hans mamma eller farmor fraterniserade med en nigger)... Mannens påstridighet är också nigger-lik.”

Marx stödde till och med slave-riet i Nordamerika. När Pierre-Joseph Proudhon, troligen den främste socialistiske tänkaren i Frankrike vid den här tiden, gav ut en bok med titeln *Philosophie de la misère* (*Eländets filosofi*) svarade Marx med en giftig motskrift som

Trots att Karl Marx själv var av judisk börd var han en glödande antisemit. Han betraktade negrer som idioter och hans privata korrespondens avslöjar ett rasistiskt tänkande som hos få ens på den tiden.

fick titeln *Das Elend der Philosophie* (*Filosofins elände*) 1874. Proudhon hade förespråkat att slaverna i Nordamerika skulle emanciperas:

”Utan slaveri skulle Nordamerika, det mest framstegsinriktade av alla länder, förvandlas till ett patriarkat. Sudda ut Nordamerika från världens karta och du skulle få anarki – det fullständiga sammanbrottet för den moderna handeln och civilisationen. Avskaffa slaveriet och du har utplånat Amerika från världskartan.”

Amerikanska socialister tog till sig Marx rasistiska idéer

I USA antog det tidiga 1900-talets socialister Marx rasistiska idéer. Den 14 september 1901 karaktäriserade *Social Democratic Herald* de svarta amerikanerna som ”underlägsna och lastbara element som rör sig runt och våldtar kvinnor och barn”. I en artikel i samma tidning den 31 maj 1902 skriver Victor Berger, en av ledarna i det Socialistiska partiet, att ”det kan inte råda något tvivel om att negrer och mulatter utgör en lägre ras”.

Det är ironiskt att den mest accepterade

vite mannen i många universitets kurslistor i ämnet ”mångfald” är just Karl Marx, som själv var en hycklare. Vid ett tillfälle omskrev Marx en kreolsk man som gifte sig med en systerdotter till Marx som ”en gorillas avkomma”. Marx stödde också den europeiska imperialismen i Asien, eftersom han ansåg den asiatiska kulturen vara så underlägsen den europeiska att den inte skulle få någon egen styrfart utan påverkan från Europa. Han kallade Kina och Indien för ”halvbarbariska och halvciviliserade” och hävdade att ”de inte hade någon historia alls, åtminstone inte någon mänsklig historia.”

Marx kollega Friedrich Engels hade lika rasistiska uppfattningar. När han fick veta att Marx svärson, som hade ett visst afrikansk påbrå, ställde upp som socialist i den valkrets som också omfattade Paris Zoo, skrev Engels:

”I sin egenskap av nigger står han ett snäpp närmare resten av djurriket än vad vi gör. Han är obestriddligen den mest lämpade representanten för just det distriktet.”

Angreppet på den västerländska civilisationen

I sin introduktionsföreläsning för nybörjarna vid Yale 1990 förklarade Donald Kagan, som då var professor i historia och klassicism, och föreståndare för Yale College:

”Angreppet på den västerländska civilisationen förvränger allvarligt historien. De västerländska bristerna är förvisso äkta, men de är gemensamma med huvuddelen av alla de mänskliga civilisationer som funnits på någon kontinent under hela mänsklighetens historia. Vad som är anmärkningsvärt med det västerländska arvet är... i hur hög utsträckning det har lämnat den gemensamma bakgrunden... Det har lyft upp individens rättigheter och jämfört dem med statens, begränsat statens makt och skapat en sfär för det privata i vilken staten inte får tränga in... I kärnan finns toleransen och respekten för dem som är olika, något som är okänt i de flesta andra kulturer”.

Vår enighet som nation hotas enligt Kagan av dem som skulle vilja ersätta historieundervisningen med en ”mångkulturell” kursplan:

”Den amerikanska kulturens grunder bygger i huvudsak på den västerländska civilisationen, särskilt som den tog sig uttryck i England... Jag säger detta utan att bli förlägen, som en invandrare som kom hit som barn från Litauen... Våra studenter kommer att bli handikappade i sina liv efter college om de inte har en bred och djup kunskap om den kultur de lever i och de rötter den härstammar från... allteftersom vårt land blir alltmer diversifierat blir risken för separation och segregation efter etniska gränser större och med den ökar hotet mot den nationella enhetligheten, något som ironiskt nog är viktiga kvaliteter och det som lockade hit många människor till vårt land.”

Med tanke på Karl Marx inställning i rasfrågan är det en historiens ironi att han förblir immun mot kritik från de som inte är vita och de som är icke-europeer, just de som han uttryckte sådan motvilja mot. Naturligtvis är det, som har sagts många gånger förr, det enda som vi lär av historien att vi inte lär av historien. Det är hög tid att vi uppmärksammar det förflutna, så att vi inte upprepar det förflutnas misstag. Eller att vi gör hjältar av dem som vi borde känna förakt för. Karl Marx vore bra att börja den omvärderingen med. ☞

Ryska robotar hotar Gotland och sydöstra Sverige

I november 2013 placerade Ryssland ut robotar av typen Iskander-M i Kaliningrad vid Östersjön. Uppgifterna bekräftades av rysarna själva i december. Iskander-M har en räckvidd på 45 mil, därmed täcker roboten i stort sett hela Östersjön, inklusive Gotland. Även sydöstra Sverige upp till Stockholm, nås av roboten.

Roboten har tidigare funnits i Luga öster om Estland. Från Luga har man nått hela Baltikum och Helsingfors, men med nuvarande modell av Iskander M har avståndet varit för långt till Stockholm.

Dock arbetar ryssarna på en ny version av Iskander med nytt effektivare bränsle, som skulle ha fört även Stockholm innanför robotens räckvidd räknat från Luga.

Iskander-M-roboten väger 4,6 ton och har en stridsspets på cirka 800 kg. Den har hög precision och beräknas träffa målet inom 7 meter. Roboten avfyras från en lastbil och den är därför ganska enkel att transportera. Den är avsedd för att träffa mål som luftvärnsbatterier, artilleriposteringar, truppkoncentrationer etc.

Hastigheten är inemot 7 Mach och det

tar därför bara tre minuter från avfyring till att roboten når målet. Roboten är mycket flexibel på så sätt att den kan göra skarpa svängar eller dykningar om den utsätts för moteld. Genom hastigheten utmanövrerar den flertalet normala robotar avsedda för flygande föremål.

att de använde Iskander-M i Georgienkriget. De medger dock att roboten togs i bruk inom den ryska armén år 2006.

Iskander finns också i en, betydligt enklare exportversion, där räckvidden och precisionen är betydligt sämre. Den kallas Iskander-E.

En komplett Iskander-M med roboten lastad på flaket. Bilden togs inför "Segerdagen" 2010 av A. Savin.

Försvaret klarar inte sitt uppdrag

Riksrevisionen har utrett det svenska försvarets förmåga att leva upp till de krav som Riksdagen ställer på försvaret i försvarsbesluten. Slutsatsen är att det är dåligt med förmågan, trots att ambitionerna i Riksdagens beställningar är ganska blygsamma.

Vid sidan av försvaret av landet, vilket är under omstöpning och med en ny organisation som inte ska vara utbyggd förrän 2019, ska Försvaret vara redo med en sammanlagd styrka på 16 100 man (i de officiella dokumenten heter det nu istället "personer", men det bryr vi oss inte om). Det skulle alltså inte räcka till att fylla läktaren på en normal fotbollsstadion i landets större städer. Av styrkan ska 2000 kunna användas för internationella insatser på upp till fyra olika ställen. Under senare år har det främst handlat om Afghanistan, men också mindre insatser i Libyen, Kosovo, Adenviken, Sudan och Tchad.

Riksrevisionens slutsats är att det dröjer länge innan Försvaret kan klara av uppgiften. Det har under de senaste åren handlat om ett tusental personer som deltagit i internationella uppdrag, och då har insatsen för varje enskild soldat normalt varit på ett halvår. Försvaret har skruvat ner på Riksdagens beställning. Riks-

dagen har sagt att Försvaret ska kunna ställa upp med 2000 man, Försvarets planering utgår från att man ska klara av det, men inte långsiktigt. Skillnaden är att det skulle krävas mer än 20000 man i tjänst för att ha 2000 man placerade på uppdrag. Det går åt månader både till att förbereda en insats och att avsluta en insats. Ska Försvaret klara av detta behov det betydligt mer än 2000 man i tjänst. Och det har man inte tillgängligt.

Också den ordinarie verksamheten, den som förhoppningsvis ska försvara Sverige, har uppenbara problem. Efter värnpliktens avskaffande var avsikten att rekrytera yrkessoldater. Reklamkampanjerna har varit påkostade, men resultatet magert. Och av de som rekryterats blir alltför få kvar. Planerna gick ut på att omsättningen skulle vara cirka 10 procent (det vill säga 10 procent skulle sluta varje år). För 2012 var siffran 19 procent. Förenklat betyder det att man skulle behöva omsätta hela personalstyrkan på fem år istället för planerade tio. Rekryteringen borde därför vara dubbelt så hög som enligt planen, för att klara av avgångarna.

Vid utgången av 2012 hade Försvaret lyckats rekrytera 4 487 personer. För att nå upp till planerade 6 600 2016 behövs det en nettorekrytering (efter avgångar)

på 528 per år. Och för att täcka avgångarna behövs ytterligare 1 380 rekryteringar.

Riksrevisionen pekar på haken att en fungerande bataljon måste bemannas med olika kompetenser och att det inte är säkert att det finns tillräckligt många med önskade specialkompetenser. Slutsatsen blir att det som satts upp som mål för 2014 kan nås först 2019.

Planerna går ut på att ekonomin ska vara oförändrad, men med nedskärningar efter 2019. ÖB konstaterar att det leder till att "uthålligheten att hantera systematiska kränkningar nedgår betydligt och endast kan ske med geografiska begränsningar. Den sammantagna förbandskvaliteten blir så låg att det går att ifrågasätta om uppgiften att hävda territoriell integritet kan upprätthållas om systematiska kränkningar sker i luften och till sjöss samt under ytan. En prolongerad anslagsnivå medför också att förmågan att delta i internationella insatser på den nivå riksdagen beslutat nedgår till hälften".

Snart är NATO-medlemskapet en nödvändighet för att över huvud taget kunna hävda Sveriges integritet. Men är NATO intresserat av att få in ett land med en stor yta att försvara, men utan resurser att ge ett märkbart bidrag till detta försvar?

BREV TILL CONTRA

I skuggan av Sotji

I anslutning till den ukrainska krisen förklarade president Putin nyligen att Ryssland respekterar andra länders suveränitet – och att det också gäller före detta Sovjetrepubliker. Man skulle önska att det var sant. Men historien visar att det inte är det. Efter kriget mot Georgien i augusti 2008 erkände Ryssland både Abchasien och Sydossetien som oavhängiga stater. Enligt min mening ett angrepp på Georgiens suveränitet. Det gör inte saken bättre att Ryssland har flera tusen soldater placerade i dessa "oavhängiga" stater. Georgien uppfattar det som en regelrätt rysk invasion. Abchasien och Sydossetien är vid sidan av Ryssland erkända enbart av Venezuela och Nicaragua samt två ministater i Stilla havet som fick bra betalt.

Ryska soldater märker ut gränsen mellan Sydossetien och Georgien med taggtråd långt in på det område som tidigare var kontrollerat av georgiska myndigheter. Respekten för det andra landets suveränitet är begränsad.

I skuggan av OS har ryssarna stramat upp läget ytterligare. 11 km in i Abchasien har det upprättats en ny säkerhetszon och den som ska vidare mot ryska gränsen kontrolleras. Ordningen ska gälla mellan den 20 januari och 21 mars. Och vad kommer att hända efter OS med gränsen mellan Sydossetien och Georgien, kommer den att ytterligare "förstärkas" av ryssarna på mark som de, men inte georgierna, menar tillhör Sydossetien?

I det pressade läget borde den georgiska regeringen föra en politik som samlar georgierna. Men nu verkar det snarare som

om man främst inriktar sig på att krossa oppositionen – Den förenade nationella rörelsen – som hade makten i nio år. Den nuvarande regeringen tog makten efter parlamentsvalet i oktober 2012. Flera tusen offentliganställda med fel parti-medlemskap sparkades. Borgmästaren i Tbilisi sparkades och den tidigare premiärministern fängslades. Ett hundratal politiker och ämbetsmän med en bakgrund i Den förenade nationella rörelsen har ställts inför rätta. Att fängsla sina politiska motståndare leder sällan till något gott. Myndigheterna hävdar hårdnackat att det är först nu demokratin och rättsstaten har kommit till Georgien – det man gör är inte politiskt, utan upprepning av maktmissbruk och missbruk av offentliga medel. Det är som att höra ett eko från Ukraina.

Nils Tore Gjerde

BOK-NYTT

Boken om barnläkarfallet - välskriven och nödvändig

Stort tack till Kjell-Olof Feldt och Birgitta von Otter för boken *Barnläkarfallet*, om hanteringen av åtalet mot en läkare vid Astrid Lindgrens Barnsjukhus för dråp på ett flicka-barn, Linnea, som föddes 3 juni 2008 mer än tre månader tidigare än normalt och därtill skadat efter en mycket svår förlossning. Linnea dog 20 september 2008 kl 22.00, drygt fem timmar efter att (16.45) respiratorn stängdes av efter samråd medan föräldrarna och flera läkare, som konstaterat att fortsatt livsuppehållande vård var meningslös på grund av Linnéas omfattande skador; särskilt skadad var hennes hjärna. Under de fem timmarna innan döden inträdde fick Linnéa smärtstillande och ångestdämpande vård såsom brukligt för situationen.

Under denna tragiska väntan bad Linnéas föräldrar att läkaren skulle skynda på förloppet, men läkaren förklarade för dem att det inte var möjligt för henne att göra så, vilket skulle bryta både mot lag och gängse rutin för vård i livets slutskede.

Föräldrarnas önskan att förkorta tiden för dödens inträde är begriplig och deras missnöje över att läkaren inte vill för deras önskan är begriplig, men den 6 oktober 2008 polisanmälde Linnéas föräldrar sjukhuspersonalen för att ha vållat deras dotters död, vilket på grund av säregna omständigheter sedan ledde till åtal för dråp mot den läkare som uttryckligen vägrat att att medelst ett sådant "dråp" förkorta tiden för dödens inträde med en eller annan timme. Boken

Barnläkarfallet redogör utförligt och intressant för alla relevanta juridiska och medicinska faktorer i denna besynnerliga rättsprocess, som åklagaren borde ha avbrutit omedelbart efter den bedrägliga polisinsatsen. Åklagaren borde ha insett att den helt felaktiga misstanken gällde (ej utförda) olagliga åtgärder som föräldrarna själva (utan framgång) begärt av sjukhusets personal, men som de ändå jämte sin advokat Peter Althin tog till intäkt för

anspråk på skadestånd för Linnéas död. Boken riktar anklagelser som de berörda borde begrunda för att förstå vilken skada som processen åstadkommit för den åtalade läkaren, trots att hon frikändes helt. Boken redogör för de skador hon lidit under processens gång och för de bestående skadorna i hennes yrkesliv.

För hennes alla vänner, nära och okända ute i samhället, är det något av en självklar plikt att se till att hon får full upprättelse.

Överläkaren Viveka Lindén äger högsta kompetens inom sin profession, som docent vid Karolinska är hon en högt uppskattad lärare i läkarutbildningen och med allra bästa förord har regeringen utnämnt henne som ledamot i statens etikprövningsnämnd.

Det är ytterst angeläget att Viveka Lindén återvinner sin fulla kapacitet och värdighet.

SVANTE HJERTSTRAND

Kjell-Olof Feldt och Birgitta von Otter: Barnläkarfallet – en förnekad rättsskandal. Bonniers.

CONTRA

6 | 1988...

Contras Tommy Hansson hade besökt UNITAs huvudstad Jamba i södra Angola och träffat befrielse rörelsens andremän Jeremias Chitunda. Chitunda hyste en viss optimism om det militära läget, men som det med tiden visade sig blev det marxisterna i MPLA som drog det längsta strået i kampen om Angola.

Elina Eriksson, som tillbringade ett par år vid Bai Bang-projektet i Vietnam, berättade om sin nya bok "Den dubbla resan". Hon berättade att det gick bra att hälsa på en vietnamesisk familj en gång, upp-

repades besöket försvann familjen spårlost. Hon berättade också att hon fått en del indikationer på att det fanns amerikanska soldater kvar som fångar i landet.

En artikel handlade om Sovjets ansträngningar att komma över tekniska hemligheter i amerikanska Silicon Valley. Ansträngningarna gick bland annat genom att en affärsman från Singapore etablerade ett riskkapitalföretag i samarbete med ryska Moscow Narodny Bank. Han fick den vägen information om nya utvecklingsprojekt redan på ett tidigt stadium, när uppfinnare och

utvecklare sökte finansiering till sina företagsidéer.

En nyutgiven bok om den svenska neutralitetspolitiken recenserades. På den här tiden trodde folk att neutralitetspolitiken var en realitet, om än med stora avvikelser vid olika tidpunkter. Nu vet vi bättre, att det som sades om neutraliteten under hela efterkrigstiden bara var bluff, och att Sverige, som vi borde ha varit öppna om, i det tysta var nära lierat med USA och Storbritannien.

...för tjugofem år sedan